رەھمەتۇللا جارى

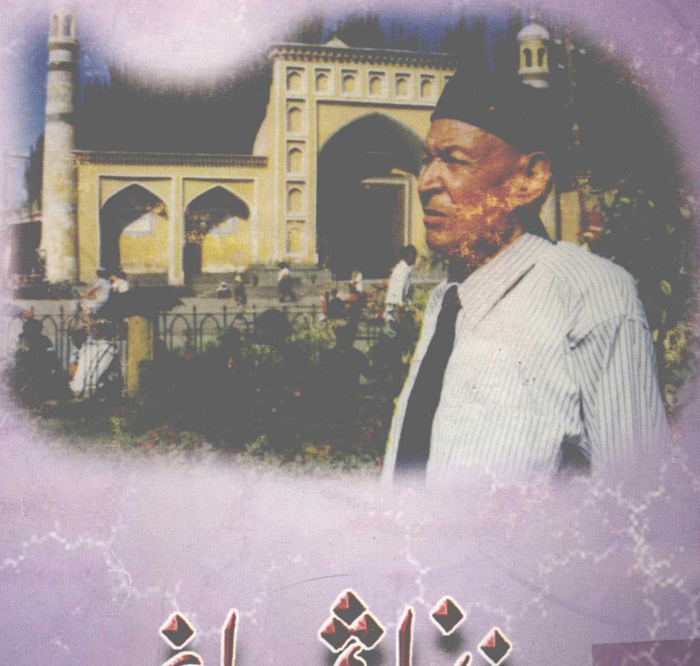

بىزنىڭ باغ

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

责任编辑：阿吉·库图鲁克·卡迪尔
封面设计：艾克拜尔·萨里

ISBN 7-228-05655-8

9 787228 056552 >

N 7-228-05655-8
I.2088（民文）定价：6.50元

15
I227
76

رەھمىتۇللا جارى

بىزنىڭ باغ

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

我们的花园：维吾尔文/热·加里著.—乌鲁木齐：
新疆人民出版社，2000.3
ISBN 7—228—05655—8

Ⅰ.我… Ⅱ.热… Ⅲ.诗歌—中国—当代—维吾尔语
(中国少数民族语言)Ⅳ.1227
中国版本图书馆 CIP 数据核字(2000)第 03317 号

责任编辑：阿吉·库图鲁克·卡德尔
封面设计：艾克拜尔·沙力

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮政编码：830001)
新疆新华书店发行
新疆《工人时报》印刷厂印刷
787×1092 毫米 32 开本 4.75 印张
2000 年 5 月第 1 版 2000 年 5 月第 1 次印刷
印数：1—3000

ISBN7—228—05655—8/I.2088 定价：6.50 元

مەسئۇل مۇھەررىرى: ھاجى قۇتلۇق قادىرى
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ

بىزنىڭ باغ

ئاپتورى: رەھمىتۇللا جارى

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 №)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ ئىشچىلار ۋاقىت گېزىتى باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 1092×787مم، 1/32، باسما تاۋىقى: 4.75
2000 - يىل 5 - ئاي 1 - نەشرى
2000 - يىل 5 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تىراژى: 1—3000
ISBN7—228—05655—8/I. 2088
باھاسى: 6.50 يۈەن

ئۇششۇك تەككەن باغ

ئابدۇقادىر جالالىدىن

70 يېشىدىن ھالقىپ بولغان بۇ بوۋاي بىزگە تېمەن ۋە ساغلام كۆرۈنەتتى، ئۇنىڭ مۇكچەيگەن قامىتى قورۇق بېسىپ كەتكەن چىرايى 20 - ئەسىردىكى قالايمىقانچىلىقلارغا ئۇچرىغان بەختسىز ئەدىپلىرىمىزگە ئورتاق بولغان تالاي خورلۇق ۋە پىشكەللىكلەردىن ئېنىق دېرەك بېرىپ تۇراتتى. شۇنداقتىمۇ، ئۇنىڭ زېھنى سۇزۇك بولۇپ، جاھاننىڭ يىراق - يېقىنلىرىدىكى چوڭ - كىچىك ئىشلار ئۇنىڭ چوڭقۇر مۇلاھىزىسىدىن خالى بولمايتتى. ئۇنىڭ دىققىتى ئۇنى كۆيدۈرگەن، سۆيدۈرگەن، ئازاپلىغان تاتلىق ئارمانلارغا ئالاقىدار ئۇچۇرلارنى تارىخ ۋە بۈگۈننىڭ ۋاراقلىرىدىن تىنىمسىز ئاختۇراتتى، ئۇ بۇ ئۇچۇرلارنى ئەقىل ئەگلىكىدە تاسقىغانسېرى ئۆرتىنەتتى، ئاھ ئۇراتتى، قاخشايتتى...

ئۇنىڭ دەرمانى قېرىغان بولسىمۇ، ئارمانى قېرىمىغان ئىدى. بۇ ئارمان ئۇنىڭ خۇسۇسىي تەلەپلىرىدىن ھالقىغان، خەلقىنىڭ ئارمانى بىلەن ھەمنەپەس ئارمان ئىدى، بۇ ھېچ نىمىدىن رەنجىمەيدىغان، ھېچ نىمىدىن نەپرەتلەنمەيدىغان، لېكىن، توققۇزى تەل «ئۆسۈملۈك ئادەملەر» بىلەن سېلىشتۇرغاندا، بىرخىل بەخت، چۈنكى، ئىنسان ئۆزىنىڭ ئىنسا-

نىيەتكە خاس مەۋجۇتلۇقىنى باشقىلارغا ئورتاق ھەسرەتلىرى ئارقىلىق كۆرۈپ يېتىدۇ.

ئۇ ئاخىرى ئاغرىپ قاپتۇ، ئۇنىڭ تېمەنلىكىدىن تاپقان كۆڭۈل تەسكىنلىرىمىز يوقىقا چىقتى. بىز پىشقەدەم ئەدىپنى يوقلاپ بارغاندا، ئۇ پۇتلىرىنى ئالماپ ئوڭدىسىغا ياتاتتى. تىۋىشلىرىمىز ئۇنىڭ ئىنچىكە خىيال رىشتىلىرىنى ئۈزدى. ئۇ بىزنى كۆرۈپ خۇشال بولۇپ كەتتى. ئۇ ئۆزىنىڭ سالامەتلىكىگە ئىشىنىپ، بىر قىسىم ئەۋزەل ۋاقىتلارنى بىھۇدە ئۆتكۈزىۋەتكەنلىكىنى، يېزىشقا تېگىشلىك بەزى ئوي - پىكىرلىرىنىڭ بارلىقىنى، ساقىيىپ بالنىستىن چىققاندىن كېيىن شۇ ئىشلارنى قىلىدىغانلىقىنى سۆزلەپ بەردى. بىز ئۇنىڭ كېسىلىنىڭ يامان سۈپەتلىك كېسەل ئىكەنلىكىدىن خەۋەردار بولغاچقا، ئىچىمىز سىيرىلدى، بىز «ئاللا سىزگە شىپالىق بېرەر» - دېدۇق. ئۈمىد ئۇنى ئەڭ مۇشەققەتلىك يىللاردىمۇ ھايات مەنزىلىگە يېتەكلىگەچكە، ئۇ ئەشۇ ئۈمىدتىن ۋاز كەچمىگەن ئىدى.

كۈندۈزىنىڭ سۇس جۇلاسى دېرىزىدىن كىرىپ، ئاپئاق تاملارنىڭ چېھرىنى بىسىرەمجان كۆرسىتەتتى. بىزگە گاھ - گاھ دىمىنى ئىچىپ سۆزلەۋاتقان پىشقەدەم ئەدىپنىڭ قانسىز رەڭگى باشقىلار سوۋغا قىلىپ ئەكىرگەن گۈل دەستىلەر ھەمدە كىرلىك، سۇس يېشىل رەڭدىكى تېرموس، ناۋات رەڭدە سىرلانغان ئورۇندۇقلار بىلەن بىرلەشكەن ھالدا غەشلىك پەيدا قىلىدىغان دوغ بوياقتا ئوخشاپ قالاتتى.

شائىر مەلۇم نەشرىياتقا سونغان شېئىرلار توپلىمىنىڭ تېخىچە نەشر قىلىنمىغانلىقىدىن پەرىشان بولۇپ سۆزلىدى.

— كۆڭۈللىرىنى بۇزمىسلا — دېدى ھاجى قۇتلۇق قادىرى — خۇدايىم بويرىسا، توپلاملىرىنى بىز نەشر قىلدىمىز.

ھاجى قۇتلۇق قادىرىنىڭ بۇ سۆزى نوقۇل تەسەللىي كۆچىدىنلا دېيىلگەن بولماستىن، يەنە ئەقلىي ئەمگەكنىڭ قەدرىگە نىسبەتەن ۋىجدانى ئىنكاسمۇ بار ئىدى. ئۇ «توپلاملىرى نەشر قىلىنغاندىن كېيىن، ئۆز كۆزلىرى بىلەن كۆرىلا» — دەپ قوشۇپ قويدى.

شائىر ياستۇقىنىڭ تېگىدىن بىر كىتابنى چىقاردى — دە، ھاجى قۇتلۇق قادىرىغا ئۇزاتتى ۋە «نۆۋەتتىكى كىتابىمنىڭ نەشرىدە پايدىلىنارسىز» — دېدى. بىز خوشلاشتۇق. ياتاقتىن چىقىپ 5 ـ 4 قەدەم مېڭىشىمىزغا، مېنى شائىرنىڭ كېسىلىگە قاراۋاتقان ئوغلى چاقىردى. كەينىمگە يېنىپ ياتاققا كىردىم. شائىر مېنىڭ قولۇمنى تۇتۇپ تۇرۇپ: «نەشر قىلىنماقچى بولغان توپلىمىمغا ئىلاۋىنى سىز يازغان بولىسىڭىز» — دېدى. «خاتىرجەم بولىسىلا» — دېدىم مەن.

يول بويى شۇلارنى ئويلىدىم:

ئەدىپ ئۇيغۇر ئەدەبىياتى خەزىنىسىنى بېيىتىش ئۈچۈن بىر ئۆمۈر كۆرەش قىلدى. ئۇ ئەرەپ، پارس، روس، خەنزۇ تىللىرىدىكى نۇرغۇن يىرىك ئەسەرلەرنى تەرجىمە قىلدى. ناۋائىي، نىزارى، خىرقىتى قاتارلىق كىلاسسىكلىرىمىزنىڭ بىباھا ئەسەرلىرى ئۇنىڭ مېھنىتى ئارقىلىق كۆڭلىمىزگە ھەممەت ياغدۇسى چاچتى. دۇنيا ئەدەبىياتىدىكى كاتتا نامايەن شولوخوفنىڭ «تىنچ دون» ناملىق مەشھۇر ئەسىرى ئۇيغۇر ئەدەبىياتىغا دەل مۇشۇ قەلەم ساھىبىنىڭ ئىجتىھاتى نەتىجـ

سىدە كىرىپ كەلدى.

شۇبھىسىزكى، «تىنچ دون» زامانىمىزدىكى ئۇيغۇر يازغۇچىلىرى ئۇچۇن ئېسىل بىر مەكتەپكە ئايلاندى يازغۇچىلىرىمىز تارىخىي چىنلىقنىڭ پىروزىدىكى كۈچىنى ئەدەبىياتنىڭ خەلق تەقدىرى بىلەن چەمبەرچەس باغلانغان يۇقىرى سۈپەتلىك ئەدەبىياتىنى «تىنچ دون» ئارقىلىق ئەمەلىي كۆرۈپ يەتتى دېسەك مۇبالىغە بولمايدۇ. «تىنچ دون»نىڭ بۈگۈنكى ئۇيغۇر يازغۇچىلىرىنىڭ ئىستېتىك دۇنياسىغا زور تەسىر كۆرسەتكەنلىكىگە قىل سىغمايدۇ. مانا مۇشۇنىڭ ئۆزىلا رەھمەتۇللا جارىنىڭ ئەدىپلىك سەلتەنەتى ئۇچۇن يېتەرلىك. مۇشۇ يەردە قىستۇرۇپ ئۆتۈشنى زۆرۈر تاپىمەنكى، بىز تېخى ئەدەبىي تەرجىمىنىڭ كاتتا ئەھمىيىتىنى كۆرۈپ يېتەلمىدۇق نادىر ئەدەبىي تەرجىمە بىر مىللەتنىڭ ئەدەبىياتىغا ئىنقىلاب خاراكتېرلىك ئۆزگىرىش كىرگۈزۈپلا قالماستىن، بەلكى يەنە ئەشۇ مىللەتنىڭ ئانا تىلىدىكى بەدىئىي ئىپادىلەش كۈچىنى دۇنياۋى پەللىگە كۆتۈرىدۇ. ئەدەبىي تەرجىمە مىللىي تىللارنىڭ دوستانىلىقتا باي ئولىمپىك مۇسابىقىسىدۇر. مىللىي تىل مۇشۇ مۇسابىقىگە قاتنىشىش ئارقىلىق ئۆزىنىڭ قۇدرىتىنى ئاشۇرىدۇ. بىز ئەدەبىي تەرجىمانلىرىمىزنى بەدىئىي ئەدەبىيات ئوبزورچىلىقىمىزنىڭ دائىرىسىگە جىددىي كىرگۈزۈشىمىز كېرەك.

رەھمەتۇللا جارى كۆپ تىللىق ئەدەبىي تەرجىمان ۋە شائىر. ئۇ 20 ـ ئەسىرنىڭ كېيىنكى يېرىمىدىكى ئەدەبىياتىمىزنىڭ شاھىدى ۋە پائال ئىشتىراكچىسى، ئۇيغۇر ئەدەبىياتىنىڭ بۈگۈنكى تارىخقا ئۆلىنىشىدا چەكلىك نەچچە ئۇن

ئەدىپلىرىمىز قاتارى ئۇنىڭمۇ بىر كىشىلىك قان - تەرى بار. تالاي زامان شائىرلىرىنىڭ كىتابلىرى بىمالال نەشر قىلىنغان يەردە، ئۇنىڭ شېئىر توپلىمى ئاللىبۇرۇن نەشر قىلىنىپ بولۇشى كېرەك ئىدى. مانا، مەرھۇمنىڭ قەبرىسىنى گىياھلار بېسىپ بولدى، ئۇ نەشر قىلىنغان توپلىمىنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرۈشكە مۇيەسسەر بولالمىدى. شائىر ئەرەپ مۇتەپەككۇرى ئەللامە زەمەخشەرىينىڭ «نەۋابىغۇل - كەلەم» («جۇشقۇن سۆزلەر») ناملىق ئەسىرىنى تەرجىمە قىلغان ئىدى. مەزكۇر ئەسەردىكى مۇنداق بىر سۆز ئېسىمدىن كەچتى: «ئۆتكەن زامانلاردا ئىلىم - پەزىلەت ئىگىلىرى پادىشاھلاردىن ئېغىرلىقى ئۆزى بىلەن تەڭ ئالتۇنلارنى ھەدىيە ئالاتتى. ئەمما، زامانلارنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ئالىملارنىڭ قەدىر - قىممىتى ئازىيىپ، ئىت - مۈشۈكلەر ئۇلاردىن ئۈستۈن بولۇپ قالدى» .

رەھمىتۇللا ئەپەندى ھاجى قۇتلۇق قادىرغا بەرگەن ھېلىقى كىتاب ئۆزىنىڭ «قەلب سۆزى» ناملىق تۇنجى شېئىرلار توپلىمى ئىدى. ئىلاۋە يېزىش يۈزىسىدىن كىتابنى كۆرۈپ چىقتىم ۋە ھەيرانلىق بىلەن شۇنى بايقىدىم:

شائىرنىڭ شېئىرىيەت ۋىژدانىغا خىلاپ ھالدا تەۋرەتكەن قەلەملىرىمۇ خېلى بار ئىكەن، ئۇ بۇلارنى رەھىمسىزلىك بىلەن سىزىپ تاشلاپتۇ. خاتالىقنى تۈزۈتۈش بىرگەپ، ئۇنى تونۇپ يېتىشنىڭ ئۆزىمۇ باشقا گەپ. خاتالىقنى تونۇش ھالال ئەقىدىنى، تۈزۈتۈش بولسا جاسارەتنى تەلەپ قىلىدۇ. كېسەل ئازابىدا ياتقان شائىرئۆزىنى ھالال ئەقىدىنىڭ قىيىن - قىستاقلىرىغا تاپشۇرۇپ، ئۆتمۈشتىكى يەڭگىلتەك قەلەم

ئىزلىرىغا دادىل سوت ئاچالىغان. شائىر ۋە شائىرنىڭ زامانداشلىرى باشتىن كەچۈرگەن دەۋر كىشلەرگە نېمىلەرنى دەگۈزمىدى، نېمىلەرنى يىگۈزمىدى؟ زامان بىزنىڭ ئەدىپلەرىمىزگە زامانغا لايىق زۇۋانسىزلىقنى تاڭدى، ئۇ گويا يېڭى بىر ئەنئەنىگە ئايلىنىپ، بىزدە مەخسۇس كالىندار ئەدەبىياتى بارلىققا كەلدى. لېكىن، تارىخ ئەخمەق ئەمەستە! تارىخ ئۆزىنىڭ ھەقىقەت رەمزىنى ئاقىللارغا يوشۇرۇن ئىما بىلەن كۆرسۈتۈپ، بىر مەزگىللەردىن كېيىن ئاشكارىلايدۇ. نەتىجىدە، بولۇپ ئۆتكەن يۈزەكى ئىشلار ناھايىتى كۈلكىلىك بولۇپ چىقىدۇ. ئەدىپ رەھمىتۇللار جارى باقىي دۇنيانىڭ بوسۇغىسىنىڭ يېقىن كەلگەندە، ئۆمۈر ئىزلىرىنىڭ ئەستايىدىل سەپ سېلىپ، خاتا باسقان قەدەملىرىنى ھېس قىلىش بەختىگە مۇيەسسەر بولالىغان، راستىنى ئېيتقاندا، بۇمۇ بىر ئامەت، بۇنداق ئامەتكە ھەممە ئادەم ئېرىشەلىگەن ئەمەس، ئۇنىڭ ئۇچۇنمۇ ئۆزگىچە تۇيغۇنلۇق، ھەقىقەتكە نىسبەتەن ئاشىنالىق كېرەك بولىدۇ.

20 ـ ئەسىر ئېزىقىش ۋە تەمتىرەش كۆپ بولغان ئەسىر. ئەگەر ئازغانلارنى تىلغا ئېلىشغا توغرا كەلسە، بىزدە ئەدىپلەرمۇ بىر ـ بىرىنىڭ ئىزىنى بېسىپ تەكرار ـ تەكرار ئازغان نىجاسەت ۋە سېسىقچىلىق بىلەن تولغان مۇھىتقا سىڭىپ كەتمەيدىغان چىلىك تاھارەت ئاز بولسا كېرەك. بىر چاغلاردا ئابدۇرېھىم ئۆتكۈر ئەپەندىنىڭ بىز ياشلارغا تەۋسىيە قىلىپ شۇنداق دېگىنى ئېسىمدە: «ساھىبى ئەلەملەرنى يەڭگىللىك بىلەن ماختىماڭلار، قەلەم ئۇلار ئۈچۈن مەھكۇم بولۇپ قالمىسۇن، بۇ خۇسۇستا مېنىڭمۇ ئاچچىق

ساۋاقلىرىم بار»

توغرا سۆز ئادەمنى ئېزىز ۋە مۆكەررەم قىلىدى. سۆز-لەرنى بۇلغاش، سۆزلەرنىڭ كۆرسىنى چۇشۇرۇش بىر قە-ۋىمنى قەدىرسىزلىككە ئېلىپ بارىدىغان خەتەرلىك يول شې-ئىرى تىل، تىل مۇنارىنىڭ ئۈستىدە نۇر چېچىپ تۇرىدىغان گۆھەر شائىرلار بۇ گۆھەرنى جىن - ئالۋاستىلارنىڭ قەستى-دىن مۇھاپىزەت قىلىدىغان پىدائىلادۇر.

شائىر رەھمىتۇللا جارىنىڭ «قەلب سۆزى» ناملىق شېئىرلار توپلىمىغا قارىسام، تۆۋەندىكى مىسرالارنىڭ يېنىغا ئاپتورنىڭ ئۆزى قىزىل قەلەم بىلەن سىزىپ، ئالاھىدە بەلگە قىلىپ قويۇپتۇ. مەن بۇ مىسرالارنى شائىرنىڭ ھەقىقىي قەلب سۆزى دەپ قارىدىم:

لېكىن، بۇ ھايات بىزدە مەناسىز،
كۆنلەر ئۆتمەكتە، ئۇپۇق زىياسىز.
بىلمەيمەن، نىچۇن زامان ۋاپاسىز،
خەلقىم بارىدۇ، ھەنۇز داۋاسىز.
بۇ ۋەتەن بولىمىش خەستە ئۈچىقى.

شېئىر ئۆزىنى بايقاش سەنئىتى لېكىن، بۇ بايقاشنىڭ تېگىدە قانداق ئازابلار بار، بۇنى پەقەت شائىرنىڭ ئۆزىلا بىلىدۇ.

مۇندەرىجە

دوستۇمنىڭ خاتىرە دەپتىرىگە يېزىلغان نەزمە 1
بىزنىڭ باغ 3
... غا 5
دىققەت قىلىڭ 7
كۆرمىدىم 9
ۋاقىت ۋە ئۆمۈر 11
قەدىمىڭ قۇتلۇق سىنىڭ 13
ۋەتەن يولىدا 15
يېڭىلمەس غايە 17
كاشغەر 19
تەڭشەلمىگەن جاھان 21
سىڭلىمغا 23
ياش سەنئەتچىلەرگە 25
يىللارغا سوئال 27
ئۇيغىنىڭ! 29
ئىشلەشنىڭ چېغى 30
سوغاق 32
ھەممىدىن ئارتۇق سۆيگۈم سەن ئۈچۈن 34
پۇشايمان ئوتىدا يانىمەن ھامان...................... 37
باھار ھەققىدە غەزەل................................ 39
ئۇلۇغ ۋەتىنىمگە 41

دېھقان قىزى 43
ئوت يۈرەك شائىر 45
قەشقەر 47
بۇلبۇل قايتا سايرىدى 49
ئوغلۇمغا 51
ۋەتەنگە 53
شائىر نېمشېھىتقا 55
ئۇلۇغ توي 57
بىز كۆرۈشكەن چاغ ھامان ئېسىمدە 59
خەلقىنىڭ شۆھرىتى 62
بېغىمغا قىل قەدەم تەشرىپ 64
شائىرە سىڭلىمغا 66
قەلىمىم 67
قەلبىمگە 69
شىمالغا سەپەر 71
بوستانلىق شەھەر 73
شان ـ شەرەپ كىمنىڭ؟ 75
ئافرىقا سەگەك 77
بىر كېلىپ مېھمان بۇلۇڭ 79
پۈرسەتنى كەتكۈزسەك خاتا 81
قارماي 83
جەرەنبۇلاق 85
سايرام 87
كەڭساي 88
گۈزەل ئىلى 89
مەقبەرە ئالدىدا 92

مۇشائىرە 95
ئارا ئۆستەلڭ 97
كۇنەستە بايرام 99
نىلقا 101
سېغىنىپ كەلدىم 104
مۇئەللىم 106
شائىرنىڭ خاتىرىسىگە 107
تىيىپجان ئېلىيوپقا 109
ئەلۋىدا شائىر 111
ئانا تىلى 113
ئالتۇن كۇز 115
مەرھابا، نورۇز! 117
تۇگىمەس ئالقىش ساڭا 119
لۇتپۇللا مۇتەللىپ تەۋەللۇدىنىڭ خاتىرىسىگە 120
بولما 122
يېڭى يىلغا 123
لۇكچۇنگە مەدھىيە 125
قالمىدى 127
يۇرەك سۆزى 129
ياخشى نامى باقىي قالدى جاھاندا 131
رۇبائىيلار 133
كۆڭلۇمدە قالماس ئارمىنىم 137

دوستۇمنىڭ خاتىرە دەپتىرىگە يېزىلغان نەزمە

ئالدىم قەلەمنى، ئەيلەپ جاسارەت،
دوستلۇق ھەققىدە باشلاي ھېكايەت.

•

مەن بىر ھەۋەسكار، نەزمەمدە تەم يوق،
دىل رىشتىسىگە بولسۇن كاپالەت.

سەن بەردىڭ ئىلھام، روھلاندى كۆڭلۇم،
بۇ ئىلتىپاتتىن شادمەن ناھايەت.

بىر ئىزگۈ ھەۋەس شەيداسى بولدۇم،
قەلبىمدە پەيدا ئۇتلۇق ھارارەت.

دوستىسىز ھاياتنىڭ مەناسى يوقتۇر،
دوستىسىز بىغىڭدا كۆڭۈلسىز ھالەت.

دوستلار سۆھبىتى دىللارغا ئارام،
دوستلار بەزمىسى كۆڭۈلگە راھەت.

كۆپ بولسا مالىڭ، سەرپ ئەت، ئايانما،
دوستلار ئۈچۈن سەن سالغىن ئىمارەت.

چىن دوستنى ئىزلە، ۋاپانى كۆزلە،
بىر كۈن تاپارسەن، چەكسەڭ رىيازەت.

كۈن چۈشسە باشقا، چىن دوست مەدەتكار،
قايغۇرما قىلچە، بولما خىجالەت.

كۆپ بولسا دوستۇڭ، ئاۋات بوسۇغاڭ،
دوستلار كۆپەيسە، جاھان پاراغەت.

بەس قىلدى جارى سۆزنى شۇ يەردە،
ھەر جايدا بولساڭ، بولغىن سالامەت.

1945 ـ يىل، ماي، قەشقەر.

بىزنىڭ باغ

يەر يۈزىگە داڭقى كەتكەن ئەڭ گۈزەل بىزنىڭ بۇ باغ،
قوينىدۇر ئالتۇن قۇياشلىق، ھۆسنى گۈلزار ھەممە چاغ.

خۇددى جەننەتتۇر ھاۋاسى، مىسلى كەۋسەر سۇلىرى،
بۇندا بوي سوزغان پەلەككە نامى مەشھۇر تەڭرى تاغ.

ياپ - يېشىل يايلاقلىرىدا ئاق بۇلۇتتەك قويلىرى،
پاقىراپ توپ - توپ بولۇپ ئويناپ يۈرەر يىلقا - ئۇلاغ.

كەڭ دالا، چەكسىز ئېتىزدا يەلپۈنەر ئالتۇن باشاق،
مۆجىزاتتەك يەردە خامان قەد كۆتەرگەن مىسلى تاغ.

زوق بېغىشلار شاختىكى ئۆرۈك، ئۈزۈم، ئەنجۈر، ئانار،
شەربىتى تىلنى يارار، گويا ھەسەل، گوياكى ياغ.

رەڭمۇ - رەڭ، قات - قات ئېچىلغان گۈللىرى ھەيھات گۈزەل،
ئەتىردەك خۇشبۇي ھىدىدىن مەست بولۇر دەرھال دىماغ.

خۇش ناۋا ئەيلەپ سەھەردىلكەش دەرەخلەر ئۈستىدە،
سازچى قۇشلار كۈلگە ئېيتار: «تۇر، ئېچىل، بۇ ۋەسلى
چاغ!»

باغىمىزنىڭ خىسلىتىنى يازسا ـ يازسا تۈگىمەس،
شۇ سەۋەپتىن قىلدى جارى ئازغىنا تەئرىپى باغ.

1946 ـ يىل يانۋار، قەشقەر.

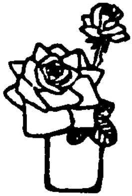

......غا

قاچانىكى ساڭا جانان كوچاڭدا مەن دۇچار بولدۇم،
كۆرۈپ ئايدەك جامالىڭنى بۆلەكچە بىقارار بولدۇم.

بۇ ئىشىق بازارىدا سەندەك گۈزەلنى كۆرمىدىم ھەرگىز،
شۇڭا ۋەسلىڭگە دەرھاللا جېنىمدىن خېرىدار بولدۇم.

ئەگەرچە بولسىمۇ دۇنيادا كۆپ مەھبۇبى جانانلار،
ئۇلارنى قىلمىدىم مەنزۇر، ساڭا جاننى ئاتار بولدۇم.

كېچە - كۈندۈز خىيالىمدىن، نىگارىم، ھەرگىز كەتمەي-
سەن،
سىنىڭ ئىشقىڭدا ئۆرتەندىم يەنە ھەم دىلىپگار بولدۇم.

ماڭا تەلەي ئەمەسمۇ سەن كەبى جاناننى يار تۇتماق؟
سىنى دەپ ھەر زامان، ئەي گۈل، ئەزىز جاندىن كېچەر
بولدۇم.

مالامەت قىلىسمۇ مەيلى، كۆرەلمەي مېنى ئەغيارلار،
يوسۇغاڭغا يۈزۈم ھەردەم سۈرۈتمەككە بىئار بولدۇم.

نە بولغاي بىر نەزەر سالساڭ، ماڭا رەھمىڭنى كەم قىلماي،
بىسەپ تاشقا بۇ باغرىمنى يولۇڭغا ئىنتىزار بولدۇم.

ماڭا لۇتپۇڭنى كەم ئەيلەپ، قىزارتىپ قويما سەن ھەرگىز،
ھامان ئەغيار ئالدىدا خىجىل، بىئېتىۋار بولدۇم.

بولۇپ ساقى چىمەن ئىچىدە قەدەھنى دەمبەدەم تۇتقىن،
مەيىڭگە لەۋلىرىم تەشنا، ئەجەبمۇ بەدخۇمار بولدۇم.

نىگارىم، خەستە جارىغا ۋىسالىڭدىن داۋا ئەيلە،
تېنىمدە قالمىدى دەرمان، پىراقىڭدا بىمار بولدۇم.

1946 ـ يىل فېۋرال، قەشقەر.

دىققەت قىلىڭ

دوستلىرىم، ھەر ئىشتا سىز دىققەت قىلىڭ،
ياخشى ئىشنى دىلدە سىز نىيەت قىلىڭ.

ئەسكى ئادەت ھەم يامان خۇلقتىن قېچىپ،
ياخشى خۇلقنى ھەر زامان ئادەت قىلىڭ.

ئەلنى سۆيمەكتۇر گۈزەل خۇلقنىڭ بىرى،
قايدا بولسا ئەل ئۈچۈن خىزمەت قىلىڭ.

سىز ئۈچۈن چەككەن جاپا ئاتا ـ ئانا،
كۆڭلىنى خۇشنۇد قىلىپ ھۆرمەت قىلىڭ!

يۇرتىڭىزنى گۈللىتىشكە ھەر زامان،
تەر تۆكۈپ، ھەر كەسىپ بىلەن مېھنەت قىلىڭ.

ناتىۋانلارغا ھامان ئەيلەپ مەدەت،
كۆڭلىنى شاد ئەيلىبان شەپقەت قىلىڭ.

ساقلىغىز ئەدەب ئۇلۇغلار ئالدىدا،
چوڭچىلىقتا ئوت ئىچىلك، غەيرەت قىلىڭ.

ياخشىلارنى دوست تۇتۇڭ، قەدرىن بىلىپ،
چىن ساداقەت ئەھلىگە ئۇلپەت قىلىڭ.

ياخشى ئىش ھاسىل بولۇر سۆھبەت بىلەن،
ھەر زامان چوڭلار بىلەن سۆھبەت قىلىڭ.

ئۆگىنىڭ ھەم ئۆگىتىڭ ھىممەت بىلەن،
ئۆگىنىشكە بارچىنى دەۋەت قىلىڭ.

تىلنى سىز بىھۇدە سۆزدىن ئاسرىبان،
دۇرغا ئوخشاش سۆزنى سىز قىممەت قىلىڭ.

جارى ئەيلەڭ ئىقتىدارنى سەھنىدە،
ئۇنچە ـ مەرۋايىت كەبى سەنئەت قىلىڭ.

1946 ـ يىل ئاپرېل، قەشقەر.

كۆرمىدىم

ئەي پەلەك نە قىلمىشلىق سەندىن سائادەت كۆرمىدىم،
باشىمە سالدىلىق بالالار، بىرمۇ راھەت كۆرمىدىم.

تەلىيىمنى ئەيلىدىلىق كاج، كۆڭلىمنى غەمكىن قىلىپ،
دەھرىدىن شاتلانغىدەك زەررە قانائەت كۆرمىدىم.

ئىچمىدىم بىر قەترە تۇرمۇش جامىدىن شەربەت تۇزۇك،
ئۆتتى كۈن غەم - غۇسسە بىرلە، قىلچە لەززەت كۆرمە-
-دىم.

داد - پەرياد، ئەي پەلەك، بىدادلىغىڭدىن ئاھكىم،
باغ ئىچىدە خۇش پۇراقلىق گۈل نازاكەت كۆرمىدىم.

ياخشىلىق قىلسام بىراۋغا، ئۇ ماڭا بولدى يامان،
ھەر قاچاندا ياخشىلىقتىن بىر ئالامەت كۆرمىدىم.

بار ئىدى ئاۋۋالدا بىزدە چىن ئىناقلىق ھەم ۋاپا،
ئەمدى دوستلار سۆزلىرىدە چىن ساداقەت كۆرمىدىم.

بۇ جاھالەت دەستىدىن خارلىقتا قالدۇق بىز بۈگۈن،
مەن پەلەكنىڭ ئىشلىرىدە ھېچ ئادالەت كۆرمىدىم.

ئۆتكۈزۈپمەن كۆپ ۋاقىتنى مەنىسىز غەپلەت بىلەن،
ۋاي ئىسىت! ... ئۇندىن يامانراق ئەسكى ئىللەت كۆرمە-
دىم.

1946 - يىل دېكابىر، ئۈرۈمچى.

ۋاقىت ۋە ئۆمۈر

قۇلىقىمغا ھەردەم چىكىلداپ،
سائەت تاۋۇشى ئاڭلىنار ئىدى.
توختىماستىن مىلى پىرىلداپ،
دەمبەدەم ئۇ ئايلىنار ئىدى.

ياسىلار مىنۇت - سائەتتىن كۈن،
«ۋاقىت ئىكەن بەك ئالدىراڭغۇ»①
تۈيۈلار ماڭا، ھەر كۈن تاڭ ئېتىپ،
بىردەمدىلا چۈشەر قاراڭغۇ.

ئۆمۈر ئۆتەر سۈنىڭ سىڭارى،
ئىنسان قالىدۇ پەقەت تۈيماي.
خازان بولۇر ياشلىق باھارى،
يىللار ئاخىر ئېلىپ كېتەر قويماي.

ئۆتتى شۇنداق چەكسىز ئەسىرلەر،
كارۋاندەك تىزىلىشىپ بىر - بىر.

① قوش تىرناق ئىچىدىكى مىسرالار شائىر ل. مۇتەللىپتىن ئىقتىباس

كەتتى قانچە باھادىر ئەرلەر،
ئۆلۈمگە قىلالماي ھېچبىر تەدبىر.

لېكىن باش ئەگمەس يىللارغا ئىنسان،
ئۆتسە ـ ئۆتسۇن قىلمايدۇ پەرۋا،
ئىنسان ئىلكىدە بولۇر ھەر ئان،
كۈرەش، ئىجاد دائىم ئاڭا ھەمراھ.

تىرىك قالىدۇ ياخشىلار شۇڭا،
تۇتقاندىمۇ ئەجەلنىڭ دامى.
«ئىجادچىلار ئۆلمەيدۇ ئەسلا»
قالار ئۇلارنىڭ ياخشى نامى.

يىللار! ئۆتمۇشنى ھەردەم ئەسلەپ،
يادىمدىن چىقارماي تۇرارمەن.
ياخشىلار ئىزىنى دەسسەپ،
مەنمۇ كۈرەش ئېلىپ بارارمەن.

1947 ـ يىل يانۋار، ئۈرۈمچى.

١

قەدىمىڭ قۇتلۇق سېنىڭ

ئۇھ، بۇگۈن بايرام ئىكەن، ئۈستۈڭدە باشقا خىلئىتىڭ①
خوپ ياراشقان سەرۋىدەك قەددىڭگە دىلبەر زىننىتىڭ.

بۇ گۈزەللىك بۇ لاتاپەت ئەيلىدى مەپتۇن مېنى،
قىلدى ئاپتاپنى خىجىل بۇ نۇر جامال، بۇ تەلئىتىڭ②

تۈن ۋە كۈن ئىشىگىڭدە يۈردۈم، چىقسا دەپ يارىم سېنى،
چىقتىڭمۇ جانىمغا ئاتەش سالدى زىبا قامىتىڭ.

ئاي يۈزۈڭگە ئاشىقانە بىر نەزەر تاشلاپ ئىدىم،
قاشلىرىڭ ئوق ئاتتى دەرھال، قىلچە يوقكەن شەپقىتىڭ.

مەيلى قىينا، مەيلى كۆيدۈر، قەدىمىڭ قۇتلۇق سېنىڭ،
ھەممىدىن دىشۋار ماڭا كۆيدۈرسە ھىجرىڭ، پۇرقىتىڭ.

① خىلئەت ـ كىيىم مەنىسىدە.
② تەلئەت ـ يۈز، چىراي، تەلەت.

خالىساڭ، جانۇ ـ تېنىمنى سەن ئۇچۇن ئەيلەي نىسار،
كۆتىرەي يۈكۈڭنى ھەردەم، بولسا تاپشۇر خىزمىتىڭ.

مەن ھېسابلار مەن ئۆزۈمنى بەختلىك دەپ ئۇشبۇ ئان،
گەر مۇيەسسەر بولسا، دىلبەر، باغ ئىچىدە سۆھبىتىڭ.

يار، ساڭا كۆڭلۈمنى بەردىم، يۈزلىرىمدىن بىل بۇنى،
شادىمان قىل بىر سوراپ ھالىمنى، بولسا پۇرسىتىڭ.

1947 ـ يىل، مارت، ئۈرۈمچى.

ۋەتەن يولىدا[1]

ۋەتەندە ئاتسا ھۆرلۈك تاڭ، كۆڭۈلنى شاد قىلىمىز.
ۋەتەن مۇھەببىتىنى جان ئىچىدە ياد قىلىمىز.

ۋەتەن دېسە بېرىمىز مالۇ - جانىمىز ئايىماي،
ۋەتەن يولىدا كۆكرەكنى مىسلى پولات قىلىمىز.

زامانغا بىز نەزەر سالساق، ئىستىقبالىمىز پارلاق،
كۆڭۈلنى بىغۇبار ئەيلەپ، غەمدىن ئازاد قىلىمىز.

ئېغىر مۇشەققەت بىلەن كۈرەش قىلىپ داۋان ئاشتۇق،
نىشانغا يەتمەك ئۈچۈن يەنە ئىجتىھاد قىلىمىز.

كېلەر زەپەر - غەلىبە بىرلىك - ئىتتىپاقلىق،
كۈرەش سېپىنى قۇرغاندەك مەھكەم بۇنى ياد قىلىمىز.

---

① ئۈچ ۋىلايەت رەھبىرى ئەخمەتجان قاسىمىنىڭ ئەينى چاغدىكى بىر نۇتقىنى قوللاپ يېزىلغان.

بۇ كۈندە ھەر خىل ئىغۋالار قۇلاققا زادى ياقمايدۇ،
ھىلىگەرلەر پىلانىنى تېزدىن بەرباد قىلىمىز.

يوقالسۇن مەڭگۈ تەڭسىزلىك، ئورنىسۇن باراۋەرلىك!
خەلقىمىزنىڭ ھۆرلۈكىنى ئالىي مۇراد قىلىمىز.

1947 ـ يىل مارت، ئۈرۈمچى.

يېڭىلمەس غايە

(شائىر لۇتپۇللا مۇتەللىپنىڭ «تىڭرىقماي مەن» ناملىق شېئىرىغا تەقلىد)

يېڭىلمەسكە ئۈمىدىم زور، بېشىمغا ھەر بالا كەلسۇن،
تۇرارمەن قەتئىي مەيداندا، قىلىچ - شەمشەر ماڭا كەلسۇن.

تۇغۇلدۇم مەن بۇ دۇنياغا، مېنى قەيت قىلدى بىر مەھبۇب،
كۆيەرمەن ئىشىق ئوتى ئىچرە، جاپا ياكى ۋاپا كەلسۇن.

تەبىئىي، ساپ بۇ روھىمنى قىلالماس ھېچ كىشى تەبدىل[1]
بۇزالماس ئېتىقادىمنى تۇمەن كۈلپەت - جاپا كەلسۇن.

چىقىپ مەن بىر كۈنى ناگاھ، مۇشەققەت يولغا بەل باغلاپ،
بۇ يولدىن زادى يانماسمەن، زەھەرلىك ئەجدىھا كەلسۇن.

ئۇياتتۇر ئەمدى سۇلدۇرسام بېغىمدا ياشنىغان گۈلنى،
خازان قىلماسمەن باغىمنى، سوغاق - جۇتلار ئاڭا كەلسۇن.

---

① تەبدىل - ئۆزگەرتىش مەنىسىدە.

قىلارسىز ئەي ھەسەتخورلار ماڭا ھەر قىسما بوھتاننى،
نە تەسىر بۇ ۋۇجۇدۇمغا، تۈگەتمەس ئىختىرا[1] كەلسۇن.

ۋەتەن، خەلق بەختىنى كۆيلەش، مېنىڭچە، زور شەرەپلىك
ئىش،
مۇرادىم ئوپ - ئوچۇق تۇرسا، ماڭا قانداق گۇناھ كەلسۇن؟

ئەجەپ مەس ئىزلىرىم قالسا، قۇياشتەك يالتىراپ ئۆچمەي،
غېرىپ جىسمىم يېمەس قايغۇ، ئەجەل سەندىن قازا كەلسۇن.

1947 - يىل ئاۋغۇست، ئۈرۈمچى.

① ئىختىرا - تۆھمەت مەنىسىدە.

كاشغەر[1]

بۇ گۈلىستان يۇرتىمىزدا لالە زاردۇر كاشغەر،
ئۆلكىمىزدە خۇش ھاۋالىق بىر دىياردۇر كاشغەر.

كاشغەر دەپ نامى چىقسا بىلمەيىن قالماس كىشى،
«ئەلگ ئەزىز، مەشھۇر شەھەر» دەپ نامداردۇر كاشغەر.

تۇپرىقى زەر، تېشى گۆھەر، خۇددى ياقۇت تاغلىرى،
باغلىرى جەننەتكە ئوخشاش مېۋىزاردۇر كاشغەر.

تىل يارار ئەنجۇر ـ ئانارى، ئۈزۈمىدۇر پۇر باھا،
قوغۇنى دەرتكە شىپا ـ تەنگە مادار دۇر كاشغەر.

تۆت تەرەپ گۈلزار، چىمەن باغ، رەڭمۇ ـ رەڭدۇر گۈللى-
رى.
ياپ ـ يېشىل قوينى ئۈنىلگ، دائىم باھاردۇر كاشغەر.

---

[1] ئازاتلىقتا قەدەر قەشقەرنىلگ ئىسمى يازما تىلدا «كاشغەر» دەپ ئاتىلىپ كەلگەن-
دى. شېئىرنىلگ ۋەزنى ئېتىۋارى بىلەن ئۆز ۋاقتىدا يېزىلغان تەلەپپۇزى ساقلاپ قېلىندى.

مەرىپەت ھەم ئىلمۇ ـ پەننىڭ گۈلشەندۇر ئەسلىدىن،
تۆھپىسى ئىنسانىيەتكە ئاشكاردۇر كاشغەر.

«لۇغەتتىن تۈرك» ساھىبى مەھمۇد ئاتالدى كاشغەرى،
يۇسۇپ خاس ھاجىب بىلەن ھەم ئىپتىخاردۇر كاشغەر.

قىسقا قىلدىم مەن تېخى، قىلماي ئۇزۇن تەۋسىپنى،
قانچە يازسام مەن بۇ ھەقتە شۇنچە باردۇر كاشغەر.

تەلىيىم باركى، تۇغۇلدۇم شۇ شەھەرنىڭ قوينىدا،
تۇن ۋە كۈن كۆڭلۈم تۆرىدە بەر قارارلۇر كاشغەر.

1947 ـ يىل سېنتەبىر، ئۈرۈمچى.

تەڭشەلمىگەن جاھان

جاھاندا ئەڭ ئۇلۇغدۇر ئادىمزات،
يارالمىشتۇر ئەزىز ھەم زاتى ئالىي.

ئۇنىڭغا بويسۇنار ھەردەم تەبىئەت،
بۇيۇكتۇر قۇدرىتى، يۇكسەك كامالى.

ئادەم قىلغاننى بىلمەس باشقا ھايۋان،
بولالماس كەمچىلىكتىن ئەمما خالى.

لېكىن ئوخشاش ئەمەس تۇرمۇشتا ئىنسان،
بۆلەك ھەر قايسىسىنىڭ پىكرى - خىيالى.

بىرى ئالىم، بىرى كاسىپ، ھۆنەرمەند،
بىرى دېھقان، بىرى مۆمىن زىيالىي.

بىرى ساھىپ پاراسەت ھەم ئەقىللىق،
ئۇنىڭ قىلغان ئىشى قىممەت باھالى.

بىرى سەتتۇر، لېكىن ئەخلاقى ياخشى،
گۈزەلدۇر بىرسىنىڭ ھۆسنى ـ جامالى.

بىرى ئىشان ئۆزىنى «پىر» ئاتايدۇ،
ئىشەكتىن پەرقى يوق ھايۋان مىسالى.

بىرىدۇر نەپسى تويماس ئاچكۆز موللا،
ئۇنىڭ سەرمايىسى: سەللە، ساقالى.

سائادەتتە ھامان جاھىل ـ نادانلار،
زىيالىنىڭ ئېغىر ھەر ئاندا ھالى.

بىرى ئۆز ئەمگىكىدىن بەھىر ئالالماس،
ھېسابسىزدۇر بىرىنىڭ مۈلكى مالى.

قاچاندا بولغۇسى تەڭلىك ـ مۇساۋات؟
بۇ خىل تۇرمۇش ئىكەن راھەت ـ جاپالى.

1947 ـ يىل سىنتەبىر، ئۈرۈمچى.

سىڭلىمغا

يۇزۇڭنى بىر ئېچىپ كۆرسەت، جامالىڭ ئاپتاپ ئەيلەپ،
نچۇن ئاچماس سەن، ئەي مەھبۇب، يۇزۇڭگە سەن نقاپ
ئەيلەپ.

سېنى قۇللۇقتا خار قىلغان قاراڭغۇ تۇنلىرىڭ ئۆتتى،
نەسىپ دەپ شۇل قارا تەقدىر، تۇرامسەن ئىجتىناب ئەيلەپ①

قاراڭغۇ، كۈن نۇرى چۇشمەس جەھەننەم ئۆيدە قان يۇتتىڭ،
سېنى بۇ يولغا سالدىلەر جاھىل موللا «ساۋاپ» ئەيلەپ.

ھاياتلىقتا كۆرۈپ ئۆتتۇڭ قاراڭغۇ گۆر ئازابىنى،
بېشىڭدىن كەتمىدى قايغۇ، ۋۇجۇدۇڭنى خاراب ئەيلەپ.

گۈزەل، ياش غۇنچىدەك باشىڭ باھارسىز ياشنىماي سولدى،
باھارنى سەن كۈتەر ئەردىڭ، يۈرەك ـ باغرىڭ كاۋاپ ئەي-
لەپ.

---

① ئىجتىناب ـ كىشىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇش مەنىسىدە.

يۈزۈڭ، باشىڭ، تىلىڭ بىرلە پۈتۈنلەي سەترىلەنگەنتى،[①]
سېنى ئەزدۇق، ئۇرۇپ بوغدۇق، رەھىمسىز كۆپ ئازاب
ئەيلەپ.

كەچۈرگىن سەن كەرەم بىرلەن، ئۇنۇت، قوي، ئەمدى ئەس-
لەنمە،
تامام بولسام، ئۇنى مەن يۈز كىتاب ئەيلەپ.

بۇ مەۋسۇمنى غەنىمەت بىل، يۈزۈڭ ئاچ، شاد - خۇرام
بول،
سېنى كۈتتۈم، ئەزىز سىڭلىم، بۇ دەم ئۇشبۇ خىتاب ئەي-
لەپ.

1947 - يىل ئۆكتەبىر، ئۈرۈمچى.

① سەترىلەنگەنتى - پەرەنجە - چۈمبەت بىلەن ئورالغان ئىدى، دېگەن مەنىدە.

ياش سەنئەتچىلەرگە

يۇرتۇمدا باھار بولدى، گۈزەل گۈل غۇنچىسى ياشنا!
ھەر يان ئېگىلىپ، جىلۋە قىلىپ، ناز ئىلە ئوينا.

سەنئەت بېغىدا ياپ - يېڭى گۈلزارلىق ئېچىلسۇن،
تۇغسۇن قۇياشلىق، پارلاق بۈگۈن نۇرلار ساچىلسۇن.

كۆرسەت بۇ جاھان سەھنىسىدە بار ھۈنەرىڭنى ،
ئال ئەندى قولۇڭغا بۈگۈن شانلىق زەپەرىڭنى.

ئەل - يۇرت تونۇسۇن گۈل كەبى دىدارىڭنى كۆرسەت،
ئەلك نازۇك، نەپىس سەنئەت ئىلە دەپتارىڭنى كۆرسەت.

بۇ خىلدا كۆرۈپ ئەھلى جاھان ھەيرەتتە قالسۇن،
كۆرگەندە سېنى تەھسىن ئوقۇپ، غۇلغۇلا سالسۇن.

بىلسۇن، تونۇسۇن بارچە يېقىن، بارچە يىراقلار،
بۇلبۇلمۇ كۆرۈپ، زوققا تولۇپ، ئۇرسۇن چاۋاكلار.

بىلسۇنكى جاھان، بىزدىمۇ بار كۆركەم ئۇلۇغ ئىش،
بار سەندە تالانت، قىل قەنى بىركەررە نامايىش.

1947 - يىل نۇيابىر، ئۈرۈمچى.

يىللارغا سوئال

ئەي يىللار، مەنزىلىڭ يىراقمۇ - يېقىن،
قەيەرگە قارارگاھ - ئۆي بىنا قىلدىڭ؟
يارالغان ئىكەنسەن كاتتا بىر ئېقىن،
ئۆمۈرگە ئۆزۈڭنى ئەجدىھا قىلدىڭ.

ئەۋۋەلا ئالدىبان قوينۇڭ ئاچارسەن،
تۇيغۇزماي ۋاقىتنى ئېلىپ قاچارسەن،
سوڭرادىن رەھىمىڭ يوق، زۇلمىڭ چاچارسەن،
راستىڭ ئېيت، كىملەرگە بىر ۋاپا قىلدىڭ؟

كۈن ئۆتۈپ، قىش بىلەن ياز - باھار كېلەر،
چېچەكلەر تالڭ ئاچار، ئاخشام تۆكىلەر،
كۆپ ئۆتمەي ياشلارنىڭ قەددى پۈكىلەر،
ئۇزلۇكسىز «سوغات»نى سەن ئاتا قىلدىڭ.

ئەجەلنىڭ دەستىدىن كىملەر قۇتۇلدى؟
دامىڭغا مەزلۇملار چۈشتى تۇتۇلدى.
بۇ ئەلدە ھېسابسىز قانلار تۆكۈلدى،
ئاتىدىن بالىنى سەن جۇدا قىلدىڭ.

قېنى ئۇ، كۆپ ئەزىز جانلار بەدىلى،
يوقمۇ ھېچ تۆكۈلگەن قانلار بەدىلى؟
بولمىدى شۇنچە كۆپ سانلار بەدىلى،
تۆھپىسىز كەلمەكنى ئىددىئا قىلدىڭ.

كېلىپسەن ئادەتچە كۆزۈمدە نەم بار،
بېشىمدا قايغۇ كۆپ، تۈگىمەس غەم بار،
نە بولسۇن ئىچىمدە؟ ھەسرەت - ئەلەم بار،
بۇ دەرتكە نە ئۈچۈن مۇپتىلا قىلدىڭ؟

جىسمىمنى ئەزدى كۆپ بۇ ئېغىر ھاللار،
ھەر كېچە ئۇيقۇ يوق، سۇردۇم خىياللار،
تاڭ ئاتماس، يا چىقماس يۇمشاق شامالار،
تىزىلغان كۈنلەرنى قاپ - قارا قىلدىڭ.

خەلقىمنىڭ ھالىنى ئەسكە كەلتۈرسەك،
بىزدەكلەر نەدە بار ئاختۇرۇپ كۆرسەك،
نە بولۇر، ھۆر، ئەركىن بىز ئۆمۈر سۈرسەك،
بىلمەستىن ئىشىڭنى سەن خاتا قىلدىڭ.

ھازىرچە ئۆتتۈپتۇر، قىستىماي سېنى،
دەۋاغا تارتارمەن ئاخىر بىر كۈنى،
رەنجىمە سۆزۈمدىن ئەپۇ قىل مېنى،
باشقىدىن بىر كۈنگە ئىبتىدا قىلدىڭ.

ئويغىنىڭ!

ئەي ئالىملار[1]، خەستە[2]مىز كۆپ، نېگە قىلمايسىز داۋا؟
سىز بېرۈرسىز «پەن هارام» دەپ كۆپچىلىككە پەتىۋا.

يېڭىلىقتىن قورقۇسىزلار، ئاڭلىماي هېچ نەرسىنى،
بايقىمايسىز تۇرسا بىزدە تۈرلى ـ تۈرلى خەستەنى.

ياش سەبىيلەر، قىز ـ خانىملار كەتسە مەكتەپكە قاراپ،
توختىتارسىز ئويلىماستىن ئۇلارنىڭ ئالدىن توراپ.

سىز ئاچىنمايسىز ئاياللار ئۆزگىگە باش ئەگسەلەر،
بىگۇناھ ياش غۇنچىلار تۇتقۇن بولۇپ ياش تۆكسەلەر.

سىزدە بار كىيىم، ساقالدا كۇندە مىڭ جاڭجال ـ تالاش،
نە قىلارسىز، ئۇستىمىزدە مۇشكۇلات كۆرسەتسە باش؟

ئويلىڭىزلار كەلگۇسىنى، بۇ زامان باشقا زامان،
ئاچمىساق يول ئىلمۇ ـ پەنگە هالىمىز بولغاي يامان.

1948 ـ يىل فېۋرال، ئۇرۇمچى.

---

[1] ئالىملار ـ بۇ يەردە مۇتەئەسسىپ مولللار كۆزدە تۇتۇلىدۇ.
[2] خەستە ـ كېسەل، ئاغرىق، ئىللەت.

ئىشلەشنىڭ چېغى

خەلقىم بىر دەرەخ، كۆپتۈر ياپرىقى،
ئۆستۈرگەن ئۇنى ۋەتەن تۇپرىقى.
ۋەتەن خەلقىمنىڭ ئەڭ گۈزەل بېغى،
ئىچىلغان بىزگە كەڭرى قۇچىقى،
كۆرىمىز مۇندا ھايات قايىنىغى.

نە چاغ بار ئىكەن بۇ بۆيۈك دۇنيا،
ئەڭ ئاۋۋال چىقتى ھاياتتىن سادا،
بۇ ھايات ئىكەن ئۇلۇغ بىر دەريا،
توختىماس بىردەم، ئاقار دائىما،
كىم بىلەر، بۇنىڭ بارمۇ ئايىغى.

بۇ ھايات ئاقتى ئۇزۇن زامانلار،
قوينىغا چۈشتى ھېسابسىز جانلار.
شۇ ھايات بىلەن ئۆتكەن ئىنسانلار،
چۆللەرنى قىلدى باغۇ - بوستانلار.
قالدى ئۇلارنىڭ نامى - ئاتىقى.

شۇ خىلدا ئۆتكەن ئەجدادلار مۇندا،
ئىشلىگەن ئۇلار كۈندۈز ھەم تۈندە.

هاياتى شانلىق ئۆتتى ئاجۇندا[1]،
ۋەسىيەت قىلدى ئۆمرى سوڭىدا:
«ياشالڭ بىزلەردەك كۆزۈم چىرىغى!»

شۇنداق قىممەتلىك مىراسلار قالدى،
بۇ هايات ئېقىپ بىزگە تاقالدى،
ئۇلۇغۋار ئىشلار باش ئورۇن ئالدى.
ۋەتەن قايتىدىن مېهرىنى سالدى،
بۇ بىر نېمەتنىڭ كانى - بۇلىغى.

ئەمدى بولايلى ئىشلەشكە تەييار،
ئويلىساق بىزدە ئىشلار بەك ناچار،
ئىلمىي بىر ئىش يوق، قالاقلىقلار بار.
قانچە مۇساپە بىزگە ئىنتىزار،
ئالدىمىزدا بار يولنىڭ يىرىغى.

بىزگە بى لايىق غەپلەتتە يېتىش،
كېرەكتۇر ئەمدى خەلقنى ئاقارتىش.
قەرزدۇر ئەۋلادنى ئۇزۇن ياشارتىش،
ئېغىر ئەمەسمۇ، ۋاقىت يوقىتىش،
بۇزامان بىزگە ئىشلەشنىڭ چېغى.

1948 - يىل فېۋرال، ئۈرۈمچى.

[1] ئاجۇن - ئالەم، دۇنيا.

سوغاق

تەلىيىم كەلدى دېدىڭمۇ؟ كەلسە زېمىستان، سوغاق،
ۋاھ ئەجەپكى، ئويلىدىڭمۇ: «بىر سۇرەي دەۋران» ، سو-
غاق.

پەخىرلەنگەنسەن بولۇپ شاد ئازغىنا قىشنى كۆرۈپ،
سەن كۆرەڭلەپ ئامىتىم كەلدى دىبان ئەلئان، سوغاق.

توڭدۇرۇشنى ئويلىما، ئاز كۆچكە سەن مەغرۇر بولۇپ،
قورقىتارمەن دەپ كىشىنى ئەيلىمە گۇمان، سوغاق.

چىقىراپ يۈرسەڭمۇ ھېچكىم ئەيلىمەس پەرۋا ساڭا،
چۈنكى توڭماس ھېچقاچاندا دۇنيادا ئىنسان، سوغاق.

قايدا كۆرسە سەن سوغاقنى ياخشى كۆرمەس ھېچ كىشى،
رەنجىتەرسەن دوستلىرىمنى، قىلمىشىڭ يامان، سوغاق.

«غاقىراپۇ شارقىراپ ئاققان ئەزىم دەريالىنى
ئوخشۇتۇپ قويغان ھېسىپتەك، توختىتىپ قويغان سوغاق»

سەندە يوق ماختاشقا لايىق ئويلىسام ياخشى سۈپەت،
خاپا بولما قىپتۇ مېنى مەسخىرە دېبان، سوغاق.

سەن بىلەن تەستۇر چىقىشماق، ئايرىلىشمۇ يوقلا گەپ،
ئەمدى جارى چاقچىقىدىن بولمىغىن ھەيران، سوغاق.

1948 - يىل يانۋار، ئۈرۈمچى.

ھەممىدىن ئارتۇق سۆيگۈم سەن ئۇچۇن

ئەي ئۇلۇغ يۇرتۇم سەنئەت ماكانى،
كۆڭلۈمنىڭ سۆيگەن گۈزەل جانانى،
ھەققىڭدە بوگۈن بەرسەك باھانى،
ئارتۇق ئىكەنسەن، كەزدىم دۇنيانى،
ھەممىدىن ئارتۇق سۆيگۈم سەن ئۇچۇن.

بىر ئوت ئىچىدە ئۆرتەندى يۈرەك،
بۇ ئوت ئىشقىڭدۇر كۆيدۈرگەن بەكرەك،
تۇغۇلدۇم سەندە، سەن ماڭا تىرەك،
بارمىدۇر سۆيگەن مەندىنمۇ كۆپرەك،
ھەممىدىن ئارتۇق سۆيگۈم سەن ئۇچۇن.

شۇبھىسىز ئەنبەر، ئىپسىل تۇپراقىڭ،
بولۇپمۇ گۈزەل يېشىل يايلاغىڭ،
تاشىڭدۇر ياقۇت، مەرمەردۇر تاغىڭ،
راھەت بىرەدۇر باغىڭ، قۇچاغىڭ،
ھەممىدىن ئارتۇق سۆيگۈم سەن ئۇچۇن.

مۇسەپپا ھاۋا تەنگە ياقادۇر،
كۈمۈشتەك سۇلار سەندە ئاقادۇر،
ساڭا كۆك ئاسمان باشقا باقادۇر،
سەندە گۈزەللىك زاتەن باشقادۇر
ھەممىدىن ئارتۇق سۆيگۈم سەن ئۈچۈن.

ياشنايدۇ سەندە گۈل - گۈلىستانلار،
دىلنى ئاچىدۇ باغۇ - بوستانلار.
ياراشقان ساڭا يېشىل ئورمانلار،
ماڭا يات ئەمەس چۆل باياۋانلار،
ھەممىدىن ئارتۇق سۆيگۈم سەن ئۈچۈن.

پۈتۈن تەبىئەت خىزمەتكار ساڭا،
سەن ئۈچۈن چىقار سەھەردە سابا،
قۇياش باشقىچە ساچادۇر زىيا،
بۇلۇت ھەم قىلغان يامغۇرىن ئەتا،
ھەممىدىن ئارتۇق سۆيگۈم سەن ئۈچۈن.

كۆڭلۈمنى تارتار يېقىن - يىراقلار،
نە دېگەن گۈزەل شەھەر - قىشلاقلار،
ئورمان، دەرەخلەر، سۇلار، قىرغاقلار،
چەكسىز كۆرۈنگەن ھەم پۈتۈن ياقلار،
ھەممىدىن ئارتۇق سۆيگۈم سەن ئۈچۈن.

سەندە ياشاركەن تۇقان - قەرىنداشىم،
مېھرىبان بىر خەلق مېنىڭ يۇرتداشىم،
قوۋانىپ كۆككە يېتەردۇر باشىم،
كۆزۈمدىن ئاقار سۆيۈنۈچ ياشىم،
ھەممىدىن ئارتۇق سۆيگۈم سەن ئۈچۈن.

سەندە چۈشسىمۇ باشىمغا غۇربەت،
ياكى قەرداشىم قىلماسكەن شەپقەت،
مەن دوستلىرىمغا قىلىمەن ھۆرمەت،
ساقلايمەن يۇرتۇم ساڭا مۇھەببەت،
ھەممىدىن ئارتۇق سۆيگۈم سەن ئۈچۈن.

1948 - يىل فېۋرال، ئۈرۈمچى.

پۇشايمان ئوتىدا يانىمەن ھامان

ئاز ئەمەس، ئەلۋەتتە ئوتتۇز نەچچە ياش،
شۇ ئۆمۈر ئىچىدە كۆپ نەرسە كۆردۈم.
خىلمۇ - خىل تۇرمۇشنى ئۆتكۈزدى بۇ باش
سەبىي چاغ ھاياتقا قۇشتەك تەلمۈردۈم.

ساددا ئوي - خىياللار چىرمىدى مېنى،
كاللىنى قاتتۇردى تۇرلۇك «تەلىمات».
پەردىلەپ كۆزلەرنى، بوغلاپ مېڭىنى،
زۇلمەتكە تاشلىدى كونا ئىستىبدات.

ئازادلىقتىن بولدۇم مەمنۇن، شادىمان،
سانسىز ئۇگۇتلەرگە چىندىن ئىشەندىم.
لېكىن قايمۇقتۇردى «كۇرس» ۋە ئىمتىھان،
ساۋادىم كەم ئىكەن، شۇ چاغ چۇشەندىم.

داۋالغۇش ھەرىكەت باشلىنىپ تىنماي،
بىر ئۇچۇم ھەسەتخور مەيدانغا چىقتى.
ئۆزىنى «پاك» بىلىپ، سۇنى قىلدى لاي،
ھەر نۆۋەت ناھەقتىن ياقامنى سىقتى.

«پان» سۆزى ئۇلارغا بولدى بىر دەستەك،
بۇ ئىمىش مەن ئۈچۈن «مۇناسىپ ئۇنۋان»
ئەيىپ كۆرستەلمەس بۇنىڭدىن بۆلەك،
هە دېسە يازدۇردى بىهۇدە «داستان».

شۇ «ئۇنۋان» تۇپەيلى ئۆزگەردى قىسمەت،
ئالتۇندەك چاغلىرىم بولدى كۆپ زايە.
بىلمەيمەن، كەلگۈسى تۇغدۇرۇپ كۈلپەت،
يەنە ئىشلىرىمغا تاشلارمۇ سايە؟

ئاڭسىزلىق يۇقتۇردى ماڭا كۆپ ئىللەت،
يازغىنىم كۆپىنچە قۇرۇق مەدھىيە.
خەلقىمنى ئويلىسام، ئازغۇنمەن پەقەت،
قىلالمىدىم تارتۇق، تۇزۇكرەك هەدىيە.

ئەي خەلقىم، ئۆتمۈشۈم ئۆتتى غەپلەتتە،
پۇشايمان ئوتىدا يانىمەن هامان.
سېنى رازى قىلسام كاشكى خىزمەتتە،
كۆڭلۈمدە قالماستى زەررىچە ئارمان.

1960 ـ يىل يانۋار، ئۈرۈمچى.

باھار ھەققىدە غەزەل

مەخمەل كىيىپ تەبىئەت، كۆركەم جىلاسى كەلدى،
مەۋسۇملارنىڭ ئەڭ ئېسىل، قىممەت باھاسى كەلدى.

بارمۇ گۈزەل باھاردىن زوق ئالمىغان يۈرەكلەر،
«گۈپ - گۈپ» ئۇرۇپ دىماققا، خۇشبۇي ھاۋاسى كەلدى.

جەننەت كەبى بېزەلدى، گۈلگە تولۇپ چىمەنلەر،
دىلغا ھوزۇر بېغىشلاپ، نەشئۇ - ناماسى كەلدى.

سەپ - سەپ بولۇپ قاقىرلار ئەل - يۇرتنى تويغا چىللاپ،
«ئاغامچا» تۇرنىلارنىڭ كۆكتىن ساداسى كەلدى.

تاغلاردا غۇنچە - لالە، خۇددى قىزىل پىيالە،
مەيگە خۇمار كۆڭۈلنىڭ ھازىر داۋاسى كەلدى.

ئاتلاندى قىز - يىگىتلەر مول ھوسۇلنىڭ جېڭىغا،
ۋەتەنگە ئىشقى چەكسىز جانلار پىداسى كەلدى.

تەھسىن ئوقۇپ بۇلارغا، قۇشلار بولدى غەزەلخان،
سازىن چالدىن كۇمۇش سۇ، نەغمە - ناۋاسى كەلدى.

قۇتلاش ئۇچۇن سەھەرلەپ ئالتۇن كىرپىك قۇياشمۇ،
زەر تۆكتى كائىناتقا، پارلاق زىياسى كەلدى.

سايە سالدى قىزىل تۇغ ئېتىز - قىرلار بېشىغا،
بۇ يىلقى مول ھوسۇلنىڭ، دېمەك، گۇۋاھسى كەلدى.

1961 - يىل ماي، ئۈرۈمچى.

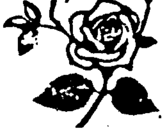

ئۇلۇغ ۋەتىنىمگە

مەڭگۈ ياشنا، ئەي ۋەتەن، بولسۇن ئامان باشىڭ سېنىڭ،
كۆچكە تولغان نەۋقىران سەن، گەرچە چوڭ ياشىڭ سېنىڭ

قانچە توپانلار، بورانلار ئۆچرىدى، باش ئەگمىدىڭ،
بىھىساب جەڭلەردە يەڭدىڭ، ئۈستى بەرداشىڭ سېنىڭ.

مەن كۆرەرمەن قامىتىڭنى پەھلىۋاندەك تىك، غۇرۇر،
ماڭلىيىڭدا بىر ئۇلۇغلۇق مەڭگۈ يولداشىڭ سېنىڭ.

بەختلىكمەن، سەندە كۆز ئاچماق ماڭا بولدى نېسىپ،
مەن ئۈچۈن جاندىن ئەزىز ھەر تۇپرىقىڭ، تاشىڭ سېنىڭ.

تاڭدا تۇرسام ئەركىلەپ، سىپاپ ئۆتەر يۇمشاق شامال،
زەر چېچىپ ئۆتكەي بېشىمغا كۆكتە قۇياشىڭ سېنىڭ.

قاندۇرۇپ تەشنالىقىمنى ئابى كەۋسەردەك سۈيىڭ،
ئەڭ لەزىز بەردى تائام كەڭ داستىخىنىڭ، داشىڭ سېنىڭ.

ھورى ـ غۇلمان نە كېرەك، ئەسلا تامايىم يوق مېنىڭ،
ئۆمۈرلۈك تۇتقان قولۇمنى بىر قەلەمقاشىڭ سېنىڭ.

خىزمىتىڭگە جان پىدامەن، بۇيرۇغىڭغا مۇنتەزىر،
كور بولايمەن، گەر ئۇنۇتسام تۇز بىلەن ئاشىڭ سېنىڭ.

ياۋ ساڭا قەست ئەيلىسە، تاپقاي چوقۇم ئۆز گۆرىنى،
ساقلىغايمىز پاك زېمىننى ھەر قېرى ـ ياشىڭ سېنىڭ.

1962 ـ يىل ئاۋغۇست، ئۈرۈمچى.

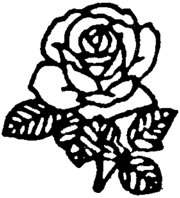

دېهقان قىزى

ئورما ۋاقتىدا كۆردۈم غۇنچە بويلۇق جانان قىز،
ھۆسنى بېغىدا بىردەم قىلدى مېنى مېهمان قىز.

«يۈزجان بەرسەڭ ئەرزىيدۇ» - دېدىم مەن يۈرەكىمدە،
پەرىلەر گۈزەل بولماس، ئەسلى گۈزەل دېهقان قىز».

توختىماي غۇلاپ تاشلاپ، سول يېرىپ بارار چەبدەس،
يىگىتلەر يېتەلمىدى، كۆپنى قىلدى ھەيران قىز.

ئەتلەس كۆينىكى بەكمۇ قەددىگە ياراشىپتۇر،
بۇغدايلىقنى گوياكى قىلدى بىر گۈلىستان قىز.

نۇر ياغار يۈزىدىنكىم، يېتىلگەن قىزىل ئالما،
ياراشقان گۈزەل خالى، ياقۇت لېۋى خەندان قىز.

مەڭزىگە قۇيۇلغان تەر ئۈنچىدەك تىزىلغاچقا،
قىلچە ھاجەت بولماپتۇر ئېسىۋېلىشقا مارجان قىز.

ئشىق ئېلىن ئەسىر قىلماق بارمىكىن خىيالىدا،
چېچىنى كەمەن قىپتۇ، ئەسلى چېچى بوستان قىز.

چاقنىغان قارا كۆزى بى رەھىم ئىكەن، بىلدىم،
كىرپىكىنى ئوق ئەيلەپ، يۈرەكنى قىلار قان قىز.

ۋە لېكىن ۋۇجۇدىدا كۆرمىدىم تەكەببۇرلۇق،
«كىم ئىكەن؟ - دېدىم مەمنۇن، - ئەجەب خۇلقى ئوبدان
قىز».

دېيىشتى قۇلاقىمغا: «ئونىنچىنى پۈتتۈرگەن
كومسومول بەلگىسى بار بىزنىڭ داڭدار رەيھان قىز».

«ئامان بول! - دېدىم، - سىڭلىم، يۇرتىمىزنىڭ پەخىر-
سەن،
ئەركىن ئۆستۈڭ يېزاڭدا، ساڭا باقتى دەرۋران قىز».

1962 - يىل ئاۋغۇست، ئۈرۈمچى.

ئوت يۈرەك شائىر

مۇتەللىپ، ھەي باتۇر، ئوت يۈرەك شائىر،
سۆيدۈڭ سەن ئېلىڭنى، جانپىدا قىلدىڭ.
سەن ئىدىڭ ۋەتەننى كۈيلەشكە ماھىر،
زوق بىلەن بىر ئۆمۈر خۇش ناۋا قىلدىڭ.

ۋەتەننىڭ ھۆرلۈكى ئىدى تىلىكىڭ،
چۈشمىدى كۆرەشكە تۇرگەن بىلىكىڭ.
ھەر نەپەس ۋەتەن دەپ سوقتى يۈرىكىڭ،
شەرەپلىك بۇرچۇڭنى سەن ئادا قىلدىڭ.

تاۋلاندىڭ كۆرەشچان يىللار قوينىدا،
ئىجادىڭ پارقىراق ھەر يىل بويىدا،
ھارمىدىڭ كۆرەشنىڭ باياۋىنىدا،
بەرگەن قەسەمىڭگە سەن ۋاپا قىلدىڭ.

ئېتىڭنى مەردانە مەيدانغا سۈردۈڭ،
ئالماس خەنجىرىڭنى دۈشمەنگە ئۇردۇڭ،
يالقۇنلۇق سۆزۈڭدىن ئوتلار ياغدۇردۇڭ،
بۇ جەڭدە غەيرەتنى سەن راسا قىلدىڭ.

لەنەتلەر ياغدۇردۇڭ قارا زامانغا،
ئۈچ ئىدىڭ بۇلۇتلۇق قىش - زېمىستانغا،
تەلپۈندىڭ باھارغا، گۈل - گۈلىستانغا،
ھۆر - ئەركىن سايراشنى مۇددىئا قىلدىڭ.

سازىڭدا باشلىدىڭ يېڭى مۇقامنى،
سۆيگۈدىن، كۈرەشتىن ئالدىڭ ئىلھامنى،
ساقلىدىڭ «ئوت يۈرەك شائىر» لىق نامنى
شېئىرىيەت بېغىدا شوخ سادا قىلدىڭ.

سەھەرنى سېغىنغان غۇنچە گۈل ئىدىڭ،
يۈرەكتە ئوتى بار بىر ئوغۇل ئىدىڭ،
خۇش ئاۋاز، چارچىماس مەرت بۇلبۇل ئىدىڭ،
خەلقىڭنى كۈيۈڭگە مەھلىيا قىلدىڭ.

شۇڭا ياۋ چۆچۈدى جىم تۇرالمىدى،
ئىز پۇراپ ئارقاڭدىن پەقەت قالمىدى،
زىندانغا سالدىيۇ بەھر ئالالمىدى،
ياۋۇزلار كۆكسىنى سەن يارا قىلدىڭ.

سەن كەتتىڭ ۋە لېكىن نامىڭ ئەلدە ياد،
قەۋرەڭدە تېچ ياتقىن، روھىڭ بولسۇن شاد،
ئۆلمىدىڭ، ئۆلمەيسەن، مەڭگۈ سەن ھايات،
مەڭگۈلۈك بىر سولماس باغ بىنا قىلدىڭ.

قەشقەر

ئەزىز قەشقەر قۇچۇپ كەلدىڭ ئەسىرلەر شانۇ ـ شۆھرەتنى
سېنى كۆرگەن كىشى ھۆسنۈڭگە تەڭ قىلمايدۇ جەننەتنى.

ئۇلۇغ ئىشلار، بۈيۈك ناملار سېنىڭ نامىڭغا باغلانغان،
ۋە لېكىن شۇنچە كۆپ يىللار يوشۇردۇڭ دىلگە ھەسرەتنى.

بىلەر دۇنيا: قەدىمدىن مەرىپەت ـ سەنئەت ماكانىسەن،
بۈيۈك ئالىم ۋە شائىرلار ئۆگەنگەن سەندە ھېكمەتنى.

تۇمەن داستاندا سۆزلەندىڭ، جاراڭلىق تاردا كۈيلەندىڭ،
ساڭا بەخش ئەتتى شائىرلار يۈرەكتىن ساپ مۇھەببەتنى.

بىراۋ نامىڭنى ياد ئەتسە دىلىمدا ئىپتىخار قوزغار،
شۇ نامنى ئاڭلىسام قەلبىم قۇچار ئالەمچە لەززەتنى.

چىمەنزار باغلىرىڭدا ساپ ھاۋادا سەلتەنەت سۈردۈم،
شۇڭا ئەرزىتىمىكەي كۆڭلۈم بۆلەك بىر بەختۇ ـدۆلەتنى.

تومۇزدا گۈل يېزامنى مەن يالاڭياق كەزگىنىم ئەستە،
قىشۇ ياز ھەر كۈن ئىچكەنمە تومەن دەريادىن شەربەتنى.

تېنىمگە جان، كۆزۈمگە نۇر، قولۇمغا شام - چىراغ بەر-
دىڭ،
ئۇچۇرما قۇش ئىدىم، سەندىن قاناتىم ئالدى قۇۋۋەتنى.

يۈرەكىم تويمىغاي ئەسلا بېقىپ ھۆسنۈڭگە ئەي يۇرتۇم،
ئۇنۇتماس كەمتەرىن ئوغلۇڭ يىگەن كۆپ نازۇ - نېمەتنى.

ئەجەب بىر مۆجىزات يۇرتىسەن، يېزىشقا خىسلىتىڭ چەك-
سىز،
يازارمەن مەيلى تەكرار، پەقەت كەتكۈزمەيمەن پۇرسەتنى.

تېنىمدا جان باركى، ھەرگىز كۆڭۈل ئايرىلمىغاي سەندىن،
تىلەك شۇ: يانسام ئىشقىڭدا چېكىپ تۈن - كۈن رىيازەتنى.

1972 - يىل ئاپرېل، ئۈرۈمچى.

بۇلبۇل قايتا سايرىدى

سايرىدى شاد قايتا بۇلبۇل گۈل ـ گۈلىستان ۋاقتىدا،
ياڭرىتىپ شوخ كۈينى ئەركىن، ئۇردى خەندان ۋاقتىدا.

زوق، ھاياجانغا سىلىپ، يۈز ناز بىلەن مەپتۇن قىلىپ،
چاڭقىغان تەشنا يۈرەكنى قىلدى مېھمان ۋاقتىدا.

«تۆت گىزەندە» بىر مەھەل قىلغان ئىدى باغنى خازان
قىيندى بۇلبۇلغا بەرمەي سۇ بىلەن دان ۋاقتىدا.

كۈيلىمەك بولدى جىنايەت، تار قەپەس ئاشيان ئاڭا،
بەزمە قۇردى قاغا ـ قۇزغۇن قىش ـ زىمىستان ۋاقتىدا.

ئېھ، يەنە كەلدى باھار، قوغلاندى مەڭگۈ جۇت ـ تۇمان،
باغ يەنە پۈركەندى گۈلگە قۇتلۇق دەۋران ۋاقتىدا.

سەھنىگە چىققاندا بۇلبۇل، زالدا ئالقىش ياڭرىدى،
قايتىدىن ھۆرمەتلىنىپ، تاپتى شەرەپ ـ شان ۋاقتىدا.

ۋاھ، يۈرەك شادلىققا تولدى، پەيزىلىك چاغلار بۈگۈن،
سايرىماي تۇرسۇنمۇ بۇلبۇل گۈل ئېچىلغان ۋاقتىدا.

سايرىغىن، كۆيۈڭگە خۇشتار شائىرىڭ يازسۇن غەزەل،
جۆر بولۇپ دەۋران سۈرەيلىك بار ئىمكان ۋاقتىدا.

1979 ـ يىل فېۋرال، ئۈرۈمچى.

ئوغلۇمغا

قۇلاق سال، ئەزىز ئوغلۇم، پەزىلەتلىك ئىنسان بول،
هايات بېغىدا يايرا، ئۆز بەختىڭدىن خەندان بول.

هەر سەھەرنىڭ پەيزى بار، هەر باهارنىڭ گۈل هۆسنى،
بۇ سېنىڭ نىهال ۋاقتىڭ، ياشلىقىڭغا سۇلتان بول.

بۇ گۈزەل باهارىڭنى بىهۇدە خازان قىلما،
مەنىسىز هەۋەستىن كەچ، پەن ئۆگەن تىرىشچان بول.

دەيدۇلەركى، دانالار: پەندە ئەسلا تۈز يول يوق،
تۈن ۋە كۈن رىيازەت چەك، چارچىماس كىتابخان بول.

كەلدى كۈتكەن دەۋرانىڭ، هەر ئىشقا بار ئىمكانىڭ،
بۇ دەۋراننى ئالقىشلا، تومۇرىدا ساپ قان بول.

شان ـ شەرەپ تاپاي دېسەڭ، تەت تۆكۈپ هالال ئىشلە،
مەيلى ئالىم، دوختۇر بول ياكى ئىشچى، دېهقان بول.

ئۈنچە تەرلىرىڭ چۆلدە رەڭمۇ - رەڭ چېچەك ئاتسۇن،
تاغ كېسىشتە پەرھاتتەك داڭقى چىققان پالۋان بول.

باغ قىلىپ قاقاسلىقنى، گۈللەتكىن دىيارىڭنى،
مېۋە بەر لەزىز - شېرىن ئەلگە ئۇستا باغۋەن بول.

ۋەتەن مېھرىنى ساقلا، ھەر ئان بۇرچىنى ئاقلا،
جان تىكىپ ئۇنى قوغدا، ياۋغا قارشى قالقان بول.

ساقلىنىپ يامان ئىشتىن، خەلققە ياخشىلىق كۆزلە،
ياخشىلىقتا تارىختا نامى ئۆچمەس داستان بول.

1979 - يىل مارت، ئۈرۈمچى.

ۋەتەنگە

باغرىڭدا مەن تۇغۇلدۇم، بۇ بەخت ماڭا مۇبارەك،
سەن مېھرىبان ئانامسەن، بۇ نام ساڭا مۇبارەك.

قەلبىمدە بىر ھارارەت، يالقۇنلىنار داۋامەت،
ئۆرتەر مېنى كارامەت ئىشقىڭ ئانا، مۇبارەك.

دىلدا كېزىپ جاھاننى، بايقاپ ياخشى - ياماننى،
سەندەك گۈزەل ماكاننى تاپتىم بىرلا مۇبارەتك.

ئۇزاق ئۆتمۈش زاماندا، داڭقىڭ چىققان جاھاندا،
نامىڭ مىڭلاپ داستاندا چاچقان زىيا مۇبارەك.

مۇنبەت ئېسىل تۇپرىقىڭ، بىپاياندۇر قۇچىقىڭ،
ھەر بىر گىياھ - ياپرىقىڭ دەرتكە شىپا مۇبارەك.

تاغلار كۆككە تاقاشقان، ئورمانلىرىڭ ياراشقان،
ئۇپۇققىچە تۇتاشقان، كۆپ - كۆك دالا مۇبارەك.

كۈمۈش بەلۋاغ بېلىڭدا، ئېلېكترلەر يولۇڭدا.
گۈلىستانلار چۆلۈڭدە بولغان بىنا، مۇبارەك.

باشلاندى گۈل باھارىڭ ئۆسمەكتە كۈچ - مادارىڭ،
دۇنيادا ئېتىۋارىڭ ئاشتى يەنە، مۇبارەك.

بۈگۈن يېزا - شەھەردە، دۇلدۇللىرىڭ سەپەردە،
ئاق يول تىلەي سەھەردە، ئىقبال ساڭا مۇبارەك.

1979 - يىل مارت، ئۈرۈمچى.

شائىر نېمشېھىتقا

(مەرسىيە)

ئاقار قەلبىمىزدىن ھارارەت ساڭا،
قىلار ھەممە ھۆرمەت داۋامەت ساڭا.

ۋاپات ئەتمىدىڭ، كۆيچىمىز، سەن ئىشەن،
ئىجادىڭ ئەسىرلەر كاپالەت ساڭا.

كۆڭۈل مۈلكىدە تىكلىنىپ خاتىرەڭ،
ياسالدى بۇزۇلماس ئىمارەت ساڭا.

باھاردەك گۈزەل شېئىرىيەت گۈلشىنىڭ،
شەرەپ بەردى چەككەن رىيازەت ساڭا.

ياراتتىڭ غەزەل، بىر - بىرىدىن گۈزەل،
يۈز ئاچقان ئەبەد شانۇ - شۆھرەت ساڭا.

يارالغاچكى «پەرھاد بىلەن شىرىننىڭ»[1]
زامان بەردى شاھانە خىلئەت ساڭا.

ۋەتەن ئىشقىدىن زەررە ئايرىلمىدىڭ،
جوراڭ بولدى ھەر چاغ ساداقەت ساڭا.

كېتىپسەنكى، شائىر، ئەجەپ، بىمەھەل،
يېتىشكەندە يۈكسەك كامالەت ساڭا.

يولۇڭنى توساپ قىلدى قەست «تۆت مەرەز»،
توقۇپ پىتنە تۆھمەت جىنايەت ساڭا.

ئىزىلدى دىلىم، ئاچچىق ھەسرەت بىلەن،
ئېچىندىم پىراقتا ناھايەت ساڭا.

بۈگۈن گوم بولۇپ شەرمىساد قاتىلىڭ،
كۈلۈپ باقتى قايتا ئادالەت ساڭا.

سۆزۈلدى ھاۋا، ياشنىدى شېئىرىيەت،
بۇ گۈلشەندە ھۆرمەت داۋامەت ساڭا.

---

[1] «پەرھاد بىلەن شىرىننىڭ» - شائىرنىڭ «مىڭ ئۆي ۋە پەرھاد - شىرىن» داستانى كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

ئۇلۇغ توي

تاڭ سوزۇلدى، كۆلدى چولپان باشقىچە،
كائىنات ئويغاندى شۇئان باشقىچە،
زەر كىيىپ كۈن چىقتى تابان باشقىچە،
نۇرغا چۆمدى شەرقتە ئاسمان باشقىچە،
جىلۋە قىلدى تاغۇ - ئورمان باشقىچە.

يۇرتىمىزدا تاڭ سەھەر كەزدى سابا،
باشلىۋەتتى كۈي توقۇپ بۇلبۇل ناۋا،
ۋاھ ئەجەپ، تارقالدى ھەريان شوخ سادا،
بەزمە - مەشرەپ قىزىدى باغلار ئارا،
ئەتىر چاچتى گۈل - گۈلىستان باشقىچە.

ۋەتىنىم بالدۇرلا ئويغاندى بۈگۈن،
ئويغىنىپ، شۇئانلا جانلاندى بۈگۈن،
كېچىلەپ چوڭ تويغا راستلاندى بۈگۈن،
ياش - قېرى بۇ تويغا ئاتلاندى بۈگۈن،
لالىرەڭ تۇغ قىلدى جەۋلان باشقىچە.

كوچىلاردا زور ئېقىن پايانى يوق،
ئايجامالىلار، غۇنچە لەۋلەر سانى يوق،
ھۆسنىنى تەرىپ قىلىش ئىمكانى يوق،
توينى بىر كۆرگەن كىشى ئارمانى يوق.
گۈل - چېچەككە تولدى مەيدان باشقىچە.

چۆمدى شادلىققا بۇگۈن ئوتلاق - دالا،
كەيدى رەڭدار شايى - ئەتلەس كەڭ يېزا،
ياڭرىدى دۇتار - راۋاپ ھەم دۇمبىرا،
بەخت كۈيى ئاقتى يۈرەكلەردە راسا،
زوقىقا تولدى قىز ۋە ئوغلان باشقىچە.

مەنىسى بار بۇ ئۇلۇغ توينىڭ بۆلەك،
بۇنى يازساق قانچىلاپ داستان كېرەك،
خەلقىمىز ئالغان شۇ كۈن تاڭدىن دېرەك،
قۇچتى ئەرك، قۇچتى زەپەر مىليون يۈرەك،
ئاچتى تارىخ يېڭى دەۋران باشقىچە.

ئۆتتى شۇ كۈندىن بۇيان ئوتتۇز باھار،
ھەر باھارنىڭ ئۆزگىچە بىر ھۆسنى بار،
نى قاقاسلىق ئەمدى كۆرسەڭ لالىزار،
بولدى خەلقىم ئەمدىلىكتە بەختىيار،
يۇرتىمىز بولدى پاراۋان باشقىچە.

بىز كۆرۈشكەن چاغ هامان ئېسىمدە

ئەي نامى قۇتلۇق، جانىجان قۇمۇل،
ئانىدەك ئەزىز، مېھرىبان قۇمۇل،
دىلدا هۆرمەتلىك، قەدىردان قۇمۇل،
بىز كۆرۈشكەن چاغ هامان ئېسىمدە،
يولۇم چۈشكەن چاغ هامان ئېسىمدە.

مەن بارغانىدىم سۈرلۈك زامانىدا،
سوغاق كۈچەيگەن قىش - زېمىستانىدا،
جىسمىمنى ئېغىر قايغۇ باسقانىدا،
قۇچاق ئاچقىنىڭ هامان ئېسىمدە،
دىلغا ياققىنىڭ هامان ئېسىمدە.

باغرىڭغا ئالدىڭ ئوچۇق يۈز بىلەن،
«خۇش كەپسەن!» دېدىڭ شېرىن سۆز بىلەن،
باقتىڭ مېھرىبان، ئىللىق كۆز بىلەن،
مېھماندوستلۇقۇڭ هامان ئېسىمدە،
ئوچۇق قوللۇقۇڭ هامان ئېسىمدە.

مېھرىڭنى كۆرۈپ غۇربەتنى يەڭدىم،
بېشىمغا چۈشكەن كۈلپەتنى يەڭدىم،
غەمنى قوغلىدىم، ھەسرەتنى يەڭدىم،
قىلغان ئىززىتىڭ ھامان ئېسىمدە،
ئىلھام ـ مەدىتىڭ ھامان ئېسىمدە.

پاياندار سالدى چاھار باغلىرىڭ،
كۆڭلۈمنى تارتتى قارلىق تاغلىرىڭ،
پاراغەت بولدى ئاشۇ چاغلىرىڭ،
بىز قۇرغان سۆھبەت ھامان ئېسىمدە،
بۇ بەختىمۇ ـ دۆلەت ھامان ئېسىمدە.

راھەت باغ ـ راھەت بىر بوستانىكەن،
پالۋانتۇر كۆپ ـ كۆك باراقسانىكەن،
يىمىشى سەر خىل، نەق ئەدنان ئىكەن،
تۆككەن شەربىتى ھامان ئېسىمدە،
بەرگە لەززىتى ھامان ئېسىمدە.

قارا قاپچىننىڭ ئېدىر ـ تاغلىرى،
شاتۇت، ئۆرۈكلۈك ھويلا باغلىرى،
ھوزۇر بەخش ئەتتى كۆكلەم چاچلىرى،
سالقىن ھاۋاسى ھامان ئېسىمدە،
تەنگە داۋاسى ھامان ئېسىمدە.

بۇندا تاغ كېسىپ بىر يىل تاۋلاندىم،
پەرھادلار ئارا ئىشتىن زوقلاندىم،
توغام پۈتكەندە چىندىن شادلاندىم،
سۈلار شاۋقۇنى ھامان ئېسىمدە،
يۈرەك دولقۇنى ھامان ئېسىمدە.

بوغازمۇ ئەجەپ گۈزەل بىر يېزا
ئۆستەڭ چاپتىممەن تەر تۆكۈپ تازا،
شۇ يىل قوغۇنى ئوخشىدى راسا،
«شەكەر!» دېگىنىم ھامان ئېسىمدە،
داڭلاپ يېگىنىم ھامان ئېسىمدە.

بوستانلىرىڭدا مەشرەپ ئوينۇدۇم،
تويغا چاقىرسا بارماي قويمۇدۇم،
قىز - يىگىتلەرگە قاراپ تويمۇدۇم،
ئۇسسۇل - ساماسى ھامان ئېسىمدە،
ئوتلۇق ناۋاسى ھامان ئېسىمدە.

ئۈچ يىل دېگەندە ئۇزاتتىڭ مېنىڭ،
دىلىمدا ھەر چاغ ئەسلەيمەن سېنى،
يەنە كۆرسەم دەر كۆڭلۈم ئارمىنى،
نازاكەتلىكىڭ ھامان ئېسىمدە،
ساخاۋەتلىكىڭ ھامان ئېسىمدە.

خەلقىمىڭ شۆھرىتى

تارىخ ماڭا ساۋاق بەرگەن ياشلىق چېغىمدىن،
ئۆتكەن ئىكەن ھاياتلىقتا كۆپ ئۇزۇن دەۋران.
زالىملارغا، تەڭسىزلىككە لەنەتلە رئوقۇپ،
بىر ياقىدىن باش چىقارغان مېھنەتكەش ئىنسان.

توختاتمىدى قان تۆكۈشنى شاھلار تەختِ ئۈچۈن،
بىر تەرەپتىن ئىلمۇ - ھېكمەت يەڭدى زۇلمەتنى.
بۇ دۇنياغا زىننەت بەردى، ئەھلى دانىشلار،
كۆپ ئەسىرلەر ئەۋج ئالدۇرۇپ ئاڭ - مەرىپەتنى.

ھەر بىر خەلقنىڭ شۆھرىتى بار تىللاردا داستان،
شېئىر - سەنئەتتە تۆھپىسى مول بەشەرىيەتكە،
شۇ بايلىقتىن ئۇزۇق ئالغاچ مېنىڭ يۇرىكىم،
كۆڭۈل قويدۇم ھەۋەس بىلەن مەن شېئىرىيەتكە.

ئەڭ قەدىمىي خەلقىمىزنىڭ تۇرلۇك يېزىقى،
چاقناپ تۇرار ئەجدادلارنىڭ ئەقىل - ئىدرىكى.
شانلىق ئۆتمۈش گۇۋاھىدۇر ئالتۇن پۇتۇكلەر،
نەقىش ئېتىلگەن نەسىللەرنىڭ ئارزۇ - تىلىكى.

مەھمۇد بوۋام ئالەمشۇل خەزىنە ئېچىپ،
«ئۇلۇغ پىشۋا» ئۇنۋانىغا بولدى سازاۋەر.
خاس ھاجىبنى، يۈكنەكنى تىلىمغا ئالسام،
يۈرىكىمدە دولقۇنلىنار چەكسىز ئىپتىخار.

ئەلشىرنىڭ غەزەللىرى، سۆيگۈ كۈيلىرى
قىممەتباھا دۈردانىلەر قوشتى تىلىمغا،
نىزارىنىڭ ئالتۇن ھەللىك قولىيازمىسىنى
كۆچۈرگەندە ھەر مىسراسى سىڭدى دىلىمغا.

ھەر بىر خەلقنىڭ شۆھرىتى بار تىللاردا داستان،
شېئىر - سەنئەتتە تۆھپىسى مول بەشەرىيەتكە.
يىلتىز تارتقاچ يۈرىكىمدە ئىنسانىي تۇيغۇ،
ھەۋەس قويدۇم زوق - شوق بىلەن مەن شېئىرىيەتكە.

1982 - يىل مارت، ئۈرۈمچى.

بېغىمغا قىل قەدەم تەشرىپ

بېغىمغا قىل قەدەم تەشرىپ، باھارمۇ كەلدى جانانىم،
جاھاندا تاپقىنىم بىر سەن، گۈزەل يارىم، قەدىردانىم.

ساناپ تۇردۇم كېلەر چاغنى يولۇڭغا تەلمۈرۈپ باقتىم،
جامالىڭ ئىنتىزار قىلدى، تۇگەي دەپ قالدى دەرمانىم.

ئوقۇشنى پۈتتۈرۈپ ئەلا، مۇئەللىملىكنى خالاپسەن،
يېتىشكەچ بۇ خەۋەر تېزلا، تېنىمدە يايرىدى جانىم.

پۈتۈشكەن ئەھدىمىز بارغۇ يېزامدا بىللە ئىشلەشكە،
بۇ يەردە مەنمۇ باش تېخنىك، دىلىمدا يوقتۇر ئارمانىم.

ئەۋەتكەن ھەر ۋاپا نامەڭ جېنىمغا بىر ئارام بولدى،
مۇناسىپ كۆتمىسەم ئەندى قويارمۇ مېنى ۋىجدانىم؟!

چېمەنلەر سەن ئۈچۈن سالدى پاياندار ياپ - يېشىل، كۆر-
كەم،
قۇچاق ئاچماقتا راسلاندى تۇزەپ ھۆسنىنى بوستانىم.

چىقىپ غۇر - غۇر شامال ھەر يان مۇسەپپا ئەيلىدى باغنى،
يولۇڭغا ئەتىر چاچماقتا ئېچىلدى گۈل - گۈلىستانىم.

سۇۋادان - سەرۋىلەر رەت - رەت سېنى كۈتمەككە سەپ تۈزدى،
كۈمۈش سۇ سازىنى چالدى، كۆكۈللۈك بەكمۇ ھەر يانىم.

غەنىمەت بىل بۇ چاغلارنى، يېتىپ كەل ياخشى سائەتتە،
كۈتەر بىزنى گۈزەل ئىقبال، بۇنىڭغا كامىل ئىمانىم.

1982 - يىل ئاپرېل، ئۈرۈمچى.

شائىرە سىڭلىمغا

گۈلزارنى قىلدى ھەيران كۆركەم لاتاپىتىڭىز،
بۇلبۇلنى قىلدى قايىل سۆزدە پاساھىتىڭىز.

چىقماس بىرەرمۇ مىسرا ئوت يانمىغان يۈرەكتىن،
كۈچلۈك ئىكەن ئەجەپمۇ يالقۇن ـ ھارارىتىڭىز.

ھەر بىر نەپەس كۆيىڭىز دىلغا سالدى ھاياجان،
مەلۇم بولدى ئۇچۇقلا يۈكسەك ماھارىتىڭىز.

ھەركىم قىلىشقا جەۋلان ئاسان ئەمەس بۇ مەيدان،
تەھسىن ئوقۇشقا لايىق باركەن جاسارىتىڭىز.

تەبرىك قىلاي يۈرەكتىن، ئوتتۇق تىلەي جان ـ دىلدىن،
ئۆمۈر بويى يار بولسۇن ئىقبال ـ سائادىتىڭىز.

1982 ـ يىل ئاپرېل، ئۈرۈمچى.

قەلىمىم

سەن مەيدانغا چۈشكەن كۆنلەردىن بىرى،
چاپتىڭ سەن بىر مەزگىل خېلى ئىلگىرى.
ۋە لېكىن كۆپەيگەچ توساق كۆنسېرى،
بىر مەھەل چېپىشتىن قالدىڭ قەلىمىم.

ئەمەسكەن بۇ دۇنيا خالى ھەسەتتىن،
قاچانمۇ قۇتۇلغاي ئىنسان تۆھمەتتىن.
زارلانمىدىڭ ئەمما ئازار كۆلپەتتىن،
ۋاقتىنچە دېمىڭنى ئالدىڭ قەلىمىم.

«يىللارنىڭ قوينى كەڭ، كۆپتۇر پۇرسىتى»[1]،
ئوخشاشماس ھەر يىلنىڭ ھوسۇل - بەركىتى،
يەڭگەچكە قۇرغاقنى ئىنسان مېھنىتى،
ئەمگەككە قايتا يول سالدىڭ قەلىمىم.

يەنە چاپ قۇربىڭچە، ئەمدى يوق توساق،
نە ھاجەت بىھۇدە تارتىنىپ تۇرماق،

① بۇ مىسرا شائىر ل. مۇتەللىپ شېئىرىدىن ئىقتىباس.

ئۆمۈرنى ئۇنۇملۇك ئۆتكۈزسەك خوپراق،
بۇگۈن سەن سىناقتا قالدىڭ قەلبىمىم.

1982 ـ يىل ماي، ئۈرۈمچى.

قەلبىمگە

قانائەت مۈلكىنى سەن ئەزىز تۇتتۇڭ،
مەڭگۈلۈك يار بولسۇن بۇ دۆلەت ساڭا،
كۆڭۈلسىز چاغلاردا غەمنى ئۇنۇتتۇڭ،
ئەرزىيدۇ ئىبتىسام مەن مىڭ رەھمەت ساڭا.

ئەزەلدىن بىلمىدىڭ قۇۋۇلۇق، رىيانى،
خۇش كۆرمىدىڭ ئەسلا پەسكەش تامانى،
ئاددى - ساددىلىقتا كۆردۇڭ ۋاپانى،
بۇ خۇلقۇڭ بىر گۆھەر - پەزىلەت ساڭا.

جاي ئالغان سىنىڭدە كىرسىز بىر تۇيغۇ،
ئۆمرۇڭدىن قىلمىدىڭ زەررە غەم - قايغۇ،
قايغۇغا يول قويساڭ، ئىچەتتىڭ ئاغۇ،
شۇكرى قىل، تەلەيدۇر بۇ قىسمەت ساڭا.

ئىنساندا ھەر يۇرەك سوقۇشى باشقا،
سەن سوققان ھەر زامان كەمتەر ياشاشقا،
كىبىرگە يول قويما، ئۇچما ماختاشقا،
ھۇشيار بول، يۇقمىسۇن يات ئىللەت ساڭا.

كۆرەڭلىمە ھەرگىز ئەيىبىم يوق دەپ،
نۇقسانسىز ئادەمنىڭ بولۇشى تەس گەپ،
ئۆزۈڭگە ھەر زامان قوي قاتتىق تەلەپ،
ياخشى ئۆت، بۇ چاغلار غەنىمەت ساڭا.

1982 - يىل ماي، ئۈرۈمچى

شىمالغا سەپەر[1]

ھەر تاڭدا سەھەرنىڭ پەيزىنى سۈرۈپ،
ۋەتەننىڭ ھۆسنىگە باقماق بىر راھەت.
ئاقباش تاغ شەپەققە بويالسا كەچ پەيت،
خىيالغا چۆممەن قاراپ بىتاقەت.

شۇ تاغنىڭ كەينىگە باش قويسا قۇياش،
ئاستىلا قىزارغان سالاپەت بىلەن،
دەيمەنكى، بۇ ۋەتەن نەقەدەر كەڭرى،
قۇياشمۇ چارچاپتۇ شۇ ھالەت بىلەن!

قەلبىمدە ياناتتى بىر ئارزۇ ـ تىلەك:
قانىتىم بولسىيدى، قۇش كەبى ئۇچسام،
تاغلاردىن ھالقىسام، چىمەنلەر كەزسەم،
لالىلار قىزارغان گۈلزارنى قۇچسام.

دەريا بويلىرىدا پىيادە يۈرۈپ،
سۇلار نەغمىسىگە تىچ قۇلاق سالسام،
باغلاردا بۇلبۇلغا ئاھاڭداش بولۇپ،
كۆي توقۇپ، ھەر سەھەر سازىمنى چالسام.

① 1982 ـ يىلى يازدا ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن بىر توپ
...سى ـ شائىرلار شىمالغا سەپەرگە چىقىپ، بىر قانچە شەھەر ۋە كەنتلەردە زىيارەتتە بولغان
...ۇق. شۇ سەپەر كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

كۆرسەم مەن دېڭىزدەك چەكسىز ئېتىزدا،
ئالتۇن باشاقلارنىڭ يەلپۈنۈشىنى.
بىپايان ئوتلاقتا قوزا، تايلارنىڭ
سەكرىشىپ هاياتقا تەلپۈنۈشىنى.

ئېھ... ۋەتەن ھۆسنىنى قىلماق تاماشا
ياز پەسلى كۆڭۈلگەن نەقەدەر راھەت!
ۋە لېكىن بىر دەپتە مۆيەسسەر بولماس،
كۆرگىنىڭچە كۆرگىن، لەھزە غەنىمەت.

شۇ ئارزۇ ئىشقىدا يۈرەك يانغاندا،
تەلەيگە جۆر بولدى ئاخىر بىر پۇرسەت.
ئۇچۇرما بولغاندەك كۆڭلۈمنىڭ قۇشى
ئۇچۇش سەزگۈسىدە سېزەتتى لەززەت.

گۈل ئاچتى ئارزۇدىن پەقەت بىر غۇنچە،
ياز ئېيى شىمالغا قىلدىم مەن سەپەر.
دىكەش دوستلىرىمنىڭ ھەمراھلىقىدا
يولغا چىقتىم مەمنۇن بىر قۇتلۇق سەھەر.

1982 ـ يىل ئىيۇن، ئۈرۈمچى ـ شىخەنزى

بوستانلىق شەھەر

قەدىمىي بىر چۆللۈك ئۈيقۇنى تاشلاپ،
ھايات چىمەنىدىن ئاپتۇ بىر ئورۇن،
بۇندا قەد كۆتەرگەن يېڭى شىخەنزە
خەرىتىدە ئەسلا يوق ئىدى بۇرۇن.

ئەزەلدىن كۈچلۈكتۇر ئىنساننىڭ ئىشقى
ئۆزىنى ياشاتقان ئېسىل تۇپراققا.
بىر يىگىت ئۆمرىچە قىسقا مۇددەتتە
قاقاسلىق ئايلانغان بوستانلىق باققا!

بارىمەن ئوڭ - سولغا تويماستىن قاراپ،
تېرەكلىك يوللاردا ماشىنا ئۇچار،
ئېكىنزار ئېتىزلار، ئالتۇن باشاقلار
تەۋرىنىپ قارىسا، دىل خۇشلۇق قۇچار.

ئۈچقۇدا ئولتۇرۇپ قارىساڭ پەسكە،
شاھمات تاختىسىدەك رەتمۇ - رەت سالا.
شاخلاپتۇ كېۋەزلەر پاتماي چۆنەككە،
ئالدىمدا تەپ - تەكشى گۈلزارلىق دالا.

باشلايدۇ شەھەرگە تۈز ئاسفالت يول،
كوچىلار ئازادە، ھەر تەرەپ ئاۋات.
ئاق بۇلۇت قۇچۇپتۇ تورخۇنلار قاتار،
مەرمەردىن بېزەلگەن بىنالار قات - قات.

ئەزەلدىن كۈچلۈكتۇر ئىنساننىڭ ئىشقى،
ئۆزىنى ياشاتقان ئېسىل تۇپراققا.
بورۇنقى چۆللۈكتىن پەقەت نىشان يوق،
بوستانلىق سوزۇلغان يىراق - يىراققا.

1982 - يىل ئىيۇن، شىخەنزە.

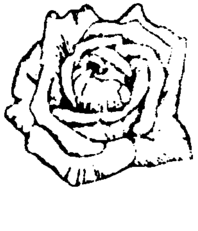

شان ـ شەرەپ كىمنىڭ؟

شان ـ شەرەپ ۋەتەننىڭ ئىشقىدا يېنىپ،
باغرىغا ئۇنچە تەر تۆككەنلەرنىڭدۇر.
مۇشەققەتە ـ جاپانى مەردانە يېڭىپ،
ھۆسنىگە نەقىش ـ بىزەك چەككەنلەرنىڭدۇر.

ئەجدادلار داڭقىنى يادىدا ساقلاپ،
ئانىنىڭ سۈتىنى بىر ئۆمۈر ئاقلاپ،
ساداقەت، ۋاپانى قەدىرلەپ، ياقلاپ،
نەزەرنى يىراققا تىككەنلەرنىڭدۇر.

تارىختا قالدۇرۇپ مەڭگۈ ئۆچمەس ئىز،
ئۆتكۈزمەي پۇرسەتنى بىكار، مەنىسىز،
پەللىدىن ـ پەللىگە پەرۋاز قىلىپ تېز،
سائادەت قەسرىنى قۇرغانلارنىڭدۇر.

ئەگىندە دائىما قاردەك ئاق خالات،
قەلبىدە كۆيۈنۈش، شەپقەت ھەم نىجاد،
خەستە ـ بىمارلارغا بەخش ئېتىپ ھايات،
تۈن ـ كېچە ئۇيقۇدىن كەچكەنلەرنىڭدۇر.

دوسكىنىڭ ئالدىدا چاچنى ئاقارتقان،
لەۋزىدىن گۆھەردەك بىلىم تاراتقان،
ياش غۇنچە ئەۋلادنى قاتارغا قاتقان،
ئۇستازلار ئۇستازى باغۋەنلەرنىڭدۇر.

مول نېمەت يارىتىپ، ئاددىي ياشىغان،
پەرھاتتەك تاغ كېسىپ، تۇغان ياسىغان،
سۇ باشلاپ چۆللەرگە بوستان ياسىغان،
شۇ ئەزىز مېھنەتكەش دېھقانلارنىڭدۇر.

ئار - نومۇس، ۋىجداننى پۇلغا ساتمىغان،
بىراۋنىڭ قىلىغا قول ئۇزاتمىغان،
قەدرى - قىممىتىنى يەرگە ئاتمىغان،
دىلى پاك، ۋىجدانلىق ئىنسانلارنىڭدۇر.

1998 - يىل، يانۋار، ئۈرۈمچى

ئافرىقا سەگەك

(«ئافرىقا ئەركىنلىكى كۈنى»گە بېغىشلانغان)
ئافرىقا ئۇخلىماس، ئافرىقا سەگەك،
ئافرىقا كۆرەشتىن چۈشۈرمەس بىلەك.
ئاڭلىدىم جاراڭلىق قەلب ساداسىنى،
كۆردۈمەن ئويغانغان كەڭ سەھراسىنى.
كۆزىدە چاقنىغان بىر ئۇمىد كۆردۈم،
دۈشمەنگە قەلبىدە غەزەپ - ئوت كۆردۈم.
بۇ قىتئە نەپەسى تونۇردەك ئىللىق،
ئۇپۇقىدا كۆردۈم چوغدەك قىزىللىق.
بۇ رەڭدىن نامايەن بايرام ھارپىسى،
كۆكىدە كەزمەكتە تاڭنىڭ شەپىسى.
ئەسىرلەر خورلانغان بۇ قەدىم تۇپراق،
كۆز ئېچىپ، جاھانغا سالماقتا قۇلاق.
دوستى كىم، دۈشمەن كىم؟ سەزگەن ئۇ بۈگۈن،
زۇلمەتتىن، قۇللۇقتىن بەزگەن ئۇ بۈگۈن.
قول ئەرەب ئۈزمەكتە ياۋ زەنجىرىنى،
جەڭلەردە ھەل قىلىپ ئۆز تەقدىرىنى،
نېگىرلار كۆرسىتىپ جاسارىتىنى،

كۆرەشتىن ئىزلىدى سائادىتىنى.
جازائىر يۇرت - سەئىد ئىزىدىن ماڭدى،
ئەركىنلىك ئىشقىنى يۈرەككە تاڭدى.
قان كېچىپ، جان بېرىپ بۇ ئەل ئەرك ئۈچۈن،
دۈشمەندىن ئالماقتا ئىنتىقام - ئۆچىن.
جەڭگىۋار گىمىن بار كونگو تىلىدە،
كۆرەشكە باغلىغان كەمەر بېلىدە.
ئانگولا، كامېرون غەپلەتنى قويغان،
يورۇق ئىستىقبالنى يۈرىكى تۇيغان.
تومۇرىدا كۆرەشنىڭ قېنى بار قايناق،
يېقىنىدۇر، بۇ ئەلدە تالڭ ئاتار پارلاق.
دېمەككى، ئويغاندى بۈگۈن ئافرىقا،
ھۆرلۈك قۇچار، شەكسىز، پۈتۈن ئافرىقا.
كۆرەشتە ھەل قىلار ئۆز تەقدىرىنى،
پارچىلاپ دات باسقان ياۋ زەنجىرىنى.

1962 - يىل، مارت، ئۈرۈمچى.

بىر كېلىپ مېھمان بولۇڭ

(شائىر مۆمىن سەپىرنىڭ بايراملىق چاقچىقىغا جاۋاب)

بۇ ھاياتنىڭ پەيزى بارمۇ، شېئىرى سەنئەت ولمىسا،
باغ - چىمەنمۇ زىرىكىشلىك بەزمە - ئىشرەت بولمىسا،
كۈن كۆڭۈللۈك ئۆتمىگەي، دوست - يارۇ ئۇلپەت بولمىسا،
يارۇ ئۇلپەت بار بولۇپ، دوستانە سۆھبەت بولمىسا،
ھەزىل - چاقچاق ئۇرغىماس، دىلدا مۇھەببەت بولمىسا.

بىر ھەزىل يازغان ئىكەنسىز، دوستىمىز مۆمىن سەپەر،
پىكرىڭىز جۇشقۇن ئىكەن، ئىخلاس بىلەن سالدىم نەزەر،
قاپيىەگە باي ئىكەنسىز، يازسىڭىز ھەم چوڭ ئەسەر،
ئاڭلىسام، ھەمدەم ئىكەن قەغەز - قەلەم شامۇ - سەھەر،
ەر ھەقىقەت، باغ كۆكەرمەس ئەجىر - مېھنەت بولمىسا.

انىشمەنلەر ئېيتىدۇ: «ھېكمەتكە سالغىن سەن قۇلاق،
اد ئېتىپ تۇر دوستلىرىڭنى تۇرسا ئۇ سەندىن يىراق،
ەر خېتىڭدە بولسۇن، ئەلۋەتتە، ئىپاردەك خۇشپۇراق».
گۆھەرلەر ئۇندىدى چاقچاقتا قىزغىن ئىشتىياق،
ىم ئۆتەتتۇق خەت يېزىشماي ئۇشبۇ ھېكمەت بولمىسا.

سىزنى مەن بوۋاي دېمەيمەن، بار قۇۋۋەت ـ دەرمانىڭىز،
هەم تېخى دولدۇل سۈپەت چاپماققا بار ئىمكانىڭىز،
بەستىڭىزگە خوپ ياراشقاي بەيگىدە جەۋلانىڭىز،
باغىڭىزدا بىر زامان بولغان ئىدىم مېھمانىڭىز،
بىر كېلىپ مېھمان بولۇڭ، سىز هەم مۇشەققەت بولمىسا.

1994 ـ يىل، ئۆكتەبىر، ئۈرۈمچى.

پۇرسەتنى كەتكۈزسەك خاتا

تىنچىمىزنى بۇزدى ئەمدى بىر قارا مۇدھىش تۇمان،
سەل قاراپ غەپلەتتە قالساق، ھالىمىز بولغاي يامان.

ئاق شاياتىن سوزدى چاڭگال، نەسلىمىزگە قەست قىلىپ،
بولدى ئاپەت يۇرتىمىزغا كۈنسېرى تەھدىت سېلىپ.

شۇركۈنەرمىز ئاڭلىغاندا بۇ نىجىسنىڭ نامىنى،
بىر ۋەھىمە لەرزىگە سالدى كۆڭۈل ئارامىنى.

بىز بۇ ئاپەت ئالدىدا تۇرساق گۇناھ قول قوشتۇرۇپ،
توسىمىساق بەتتەر جىنايەت چارە ـ ئىمكان بار تۇرۇپ.

بىز پاراسەت ساھىبى مەردانە خەلق ئەۋلادى بىز،
ئىلمۇ ھېكمەت، ئاڭ تاراتقان كۆپ ئەسىر ئەجدادىمىز.

چاقىنغان بىزدە ئۇزاق ئەخلاق ـ ئەدەب دۇردانىسى،
ئىنگۈ ئىشتا ئۈلگە بولغان يۇرتىمىز ھەر خانىسى.

ئەمدىلىكتە باشىمىزغا نەدىن كەلدى بۇ بالا؟
بىر سەۋەب: بولدۇق بىخۇدلۇق ئىللىتىگە مۇپتىلا.

پۇلپەرەسلەر پايدا كۆزلەپ، ئاق ۋاباغا ئاچتى يول،
ئازدۇرۇشقا ياش گۆدەكنى ھەر تەرەپتىن سالدى قول.

ئازدۇرۇلغانلار بۇگۇن ھەر ئەسكى ئىشتىن يانمىدى،
پۇل كېرەك بولغاچقا ھەتتا قان تۆكۈشتىن يانمىدى.

تارتقۇلۇقنى بۇ بىلەن تارتماقتا كۆپ ئاتا ـ ئانا
باشقا چۈشكەچ بالا دەردى، نەدىن تاپسۇن بىر داۋا.

بىز بۇ ھالدا تەمتىرەپ پۇرسەتنى ئۆتكۈزسەك خاتا،
چارە ـ تەدبىر ئويلىماي ۋاقىتنى كەتكۈزسەك خاتا.

ھەممىمىزنىڭ بۇرچى شۇ: كۈچلۈك ئىلاج تاپماق كېرەك،
ئاق شاياتۇن يوللىرىنى بىرلىشىپ توسماق كېرەك.

ئۇشبۇ ئىشتا بولسۇن، ئەلۋەتتە، پۈتۈن ئەس ـ يادىمىز،
تېز قۇتۇلسۇن بۇ قەبىھلىكتىن ئەزىز ئەۋلادىمىز.

1994 ـ يىل، دېكابىر، ئۈرۈمچى.

قاراماي

نامىڭنى، داڭقىڭنى ئاڭلىسام ھەر چاغ،
كۆرۈشكە يۈرىكىم بولاتتى مۇشتاق.
پەيت كېلىپ ۋەسلىڭگە مۇيەسسەر بولدۇم.
نەقەدەر گۈزەلسەن، ئەي ئالتۇن تۇپراق.

جاھانغا تارالدى «قاراماي» ئاتىڭ،
چۆل ئەمەس، خەزىنە ئەسلىدە زاتىڭ.
يۈركۈتتەك يايغانسەن ھەر يان قاناتىڭ،
بۈگۈن ساڭا كۆكلەم ئاچقان كەڭ قۇچاق.

باغرىڭدىن ئۆتتۇم مەن چۈش – پېشىن ۋاقتى،
تومۇزنىڭ ئاپتىپى تېنىمگە ياقتى.
مۇنارلار ئالقىشلاپ يىراقتىن باقتى،
قۇياشنىڭ نۇرىغا چۆمۈلگەن ھەر ياق.

تەسەۋۋۇر – پەرەزدىن چىقتىڭ ئۇستۇن سەن،
نىمانچە بەرق ئۇرۇپ تېزلا ئۆستۈڭ سەن،
يىل ئەمەس، ئەسىرنى ئاتلاپ ئۆتتۈڭ سەن،
بىر شەھەر قۇرۇپسەن ھاياتى قايناق.

قالماپتۇ بۇرۇنقى قاغجىراق چۆللەر،
ھەر ياندا مۇنارلار، ئاسفالىت يوللار،
نەقىشدار بىنالار، دەرەخلەر، گۈللەر،
بەخش ئەتتى قەلبىمگە قىزغىن ئىشتىياق.

يىراقتا تىك - مەغرۇر ئاقباش تاغلىرىڭ،
ياپ - يېشىل تون كىيگەن كەڭ يايلاقلىرىڭ،
ۋادىغا سۇ بېرەر شوخ بۇلاقلىرىڭ،
كەلگۈسى ھاياتىڭ تېخىمۇ پارلاق!

1982 - يىل ئىيۇن، قاراماي.

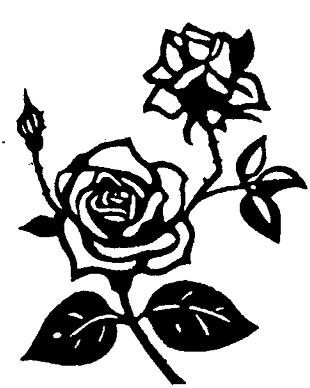

جەرەنبۇلاق

كۆك يۈزىدە ئۈزەر بۇلۇت مامۇقتەك ئاپپاق،
كۆز ئالدىمدا ئالتۇنسىمان تاۋلىنار تۇپراق.
كەڭ ۋادىغا كۆكلەم قىزى ئاچقان كەڭ قۇچاق،
ئاسمان پەلەك بۇرغىلارنىڭ نەرسى ياڭراق،
فونتان ئۇرۇپ، دەۋران سۇرەر بۇ جەرەنبۇلاق!

جەرەنبۇلاق، نامىڭ سېنىڭ نېمانچە گۈزەل؟
ماۋزۇ بولار شائىرلارغا يازغاندا غەزەل.
نۇر مەنبەسى گۆھەر بولۇپ يارالدىڭ ئەزەل،
مىڭ مەرتىۋە ئاڭلىغاندىن بىر كۆرگەن ئەۋزەل،
سېنى كۆرۈپ ھاياجىنىم جۇش ئۇردى قايناق.

قىشنى قوغلاپ باشلىغانسەن باھار - يازنى،
يېڭىلاپسەن مۇقامىڭنى، چالغان سازنى،
بۇگۈن ۋەتەن ئاڭلىماقتا شوخ ئاۋازنى،
«يەتتە باتۇر» دېدىم قاتار نېفىت جازانى،
يۈز باسقۇچلۇق كۈمۈش باكلار مىسالى راۋاق.

كۆپ ئەسىرلەر غېرىپسىنىپ جىمجىت ياتقانسەن،
بوران ـ چاپقۇن قۇترىغاندا غەمگە پاتقانسەن،
چۆل قىزلىرى جەرەنلەرنى توپقا قاتقانسەن،
چۇپانلىرىڭ كەلسە ئۇسساپ جام ئۇزاتقانسەن،
لېكىن ھېچكىم مۇڭلىرىڭغا سالمايتتى قۇلاق.

بۈگۈن كەلدى ئۇزۇن زامان كۈتكەن ئارزۇيۇڭ،
ھۆكۈم سۈرەر جۇشقۇن ھايات بولغاندەك تويۇڭ،
كۆكتە ئۇچار شادىيانە بەختىيار كۈيۈڭ،
تۆھپەڭ بىلەن يىلدىن ـ يىلغا ئۆستى ئابرۇيۇڭ،
سەن ياراتقان مۆجىزىلەر نۇر چاچار پارلاق.

1982 ـ يىل ئىيۇن، قاراماي.

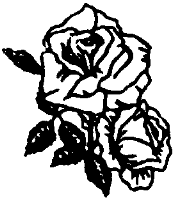

سايرام

كۆللەر كۆپ دۇنيادا چوڭ - كىچىك ھەر خىل،
ۋە لېكىن بىر كۆل بار، كۆللەر سەر خىلى.
ياتىدۇ دېڭىزدەك ئۇپۇقنى قۇچۇپ،
تاغلار قۇچىقىدا - بۇ سايرام كۆلى.

سۇلىرى زۇمرەتتەك سۇپ - سۇزۇك، زەنگار،
كۆزىنىڭ قارچۇغىدەك ئاجايىپ تىنىق.
يىگىنە چاغلىق نەرسە چۈشسە ئاستىغا،
دۇغلانماي ئەينەكتەك كۆرۈنەر ئېنىق.

مۆجىزە ياراتقان بۇندا تەبىئەت،
لېۋىگە سىلىنغان ياپ - يېشىل گىلەم.
ئارچىزار تاغلىرى قورشاپتۇ كۆلنى،
بۇ يەردە پەسىللەر ھەمىشەم كۆكلەم.

ئۈستىدە يەلپۈنسە سالقىن شامالار،
سۇلىرى ئۈنچىدەك سۆيەر قىرغاقنى.
كۆرسەن ئەتراپتا توپ - توپ پادىلار
بولۇتتەك قاپلىغان يىراق - يىراقنى.

1982 - يىل ئىيۇن، سايرام.

كەڭساي

كۆرگەنمۇ سىز كەڭساينى،
بېھىشتەك گۈزەل جاينى.
كۆرمىگەنمەن ھېچيەردە
بۇنداق كۆلگۈن چىرايىنى.

مەن تەلكىدىن چۈشكەندە،
بۇلاقلاردىن ئۆتكەندە،
تەشنالىقىم راست قاندى،
مۇزدەك سۈدىن ئىچكەندە.

كۆكتە تاغلار قامىتى،
باغرى تاۋۇس قانىتى،
نەقىش ئېتىلگەن سۈرەتكە
تەبىئەت كارامىتى.

تاغ باغرىغا ياراشقان
ئوتلاپ يۈرگەن توسۇن تاي.
ئارچىزارنىڭ قوينىدا
ھايات تاپقان جىلغا ـ ساي.

1982 ـ يىل ئىيۇن، كەڭساي.

گۈزەل ئىلى

سەن شۆھرەتلىك ئەزىز ماكان،
بېشىڭدىن كۆپ ئۆتتى تۇپان،
ئىز قالدۇردى قانچە ۋولقان،
تارىخلاردا داڭلىق داستان،
ھۆرمىتىم بار ساڭا چەندان.

كۆپ ئاڭلىدىم شۆھرىتىڭنى،
دىلغا پۈكتۈم ھۆرمىتىڭنى،
ئارزۇ قىلدىم سۆھبىتىڭنى،
ئاخىر كېلىپ پۇرسەت ئىمكان،
پورەك ئاچتى ئارزۇ - ئارمان.

تاغلىرىڭدىن مەن ئۆتكەن چاغ،
سەپ - سەپ ئارچا ئاچتى قۇچاق،
چەكسىز كەتكەن يېشىل يايلاق،
مىغ - مىغ قويلار بولۇتسىمان،
ئات ئۈستىدە تامام چوپان.

يوللىرىڭدا ئەمدى باغلار،
ئارتتا قالدى ئېگىز تاغلار.
كەلگ ئېتىمىزدا زەر باشاقلار،
قايىنام ـ تاشقۇن باقسام ھەر يان،
قەد كۆتەرگەن تاغ ـ تاغ خامان.

يىگىتلىرىڭ چەبدەس، ئىشچان،
قىزلىرىڭدۇر پەرى جانان،
مەرۋايىتتەك تەرگە پىشقان،
مۇيىسپىتلەر ئارا تۇتقان،
مول ھوسۇلغا كۆڭلى تولغان.

يېزاڭ جەننەت، سالقىن ئاخشام،
باغ قوينىدا ئۆيلەر تامام،
بەك ئازادە ھويلا ئارام،
سۇۋادانلار خوپ ياراشقان،
ئۆتتۇق يولدىن سىلىق، راۋان.

شەھرىڭ كۆركەم، كوچاڭ رەت ـ رەت،
رەسسام بولۇپ بۇ تەبىئەت
سىزغان ئەجەپ رەڭدار سۇرەت.
كۆك پاياندار بىزگە سالغان،
قۇچاقلاشتۇق دوستۇ ياران.

باقتىكى ئىلى نازاكەتتە،
داستىخان سالدىكى ساخاۋەتتە،
ھەر كۈن بولدۇم زىياپەتتە.
پەنجىم ئىكەن بۆك - باراقسان،
مەشرەپ تۈزۈپ كۈتتى مېھمان.

مۇشتاق ئىدىم جامالىڭغا،
بۈگۈن يەتتىم ۋىسالىڭغا،
سەن تولۇپسەن كامالىڭغا،
گۈللە يەنە، ياشنا ھامان،
نامى مەشھۇر ئەزىز ماكان!

1982 - يىل ئىيۇن، غۇلجا.

مەقبەرە ئالدىدا

ئىلى باغچىسىنىڭ ئىچى بەك سالقىن،
يوللارغا سىكىلەك يايغان مەجنۇنتال.
قەلبىمدە بىسىلماس هاياجان، دولقۇن،
يۈزۈمنى سىيلاپ ئۆتىدۇ شامال.

ماڭىمەن خىرامان كۆنۈپتىمىش تامان،
بەھرىمنى ئاچماقتا يېشىل مەنزىرە.
بىردىنلا ئالدىمدا بولدى نامايان
قويۇشتا تاۋلانغان قاتار مەقبەرە.

كۆز ئۈزمەي ئالدىغا باردىم مەن ئىلدام،
سۈكۈتتە خېلى چاغ تۇردۇم خىيالچان.
بۇ، بىلسەڭ، شەھىتلار قەۋرىسى تامام،
ۋەتەن، خەلق يولىدا جان نىسار قىلغان.

ئورتىمدا بىر قەۋرە هايالسىز مېنى
گوياكى ماگنىتتەك باغرىغا تارتتى.
شۇ تاپتا گۈل ئاچتى كۆڭلۈم ئارمىنى،
سېغىنىش تۇيغۇسى دەمبەدەم ئارتتى.

قەۋرىدە: «ئەھمەتجان قاسىمىي مەرھۇم...»،
ئويۇلغان نەقىشدار بۇ مۇبارەك نام.
شۇ ئاندا پىكىرگە غەرق بولدى كۆڭلۈم،
ئۇلۇغۋار بىر سىما جانلاندى ئىلدام.

شۇ تاپتا كۆرىمەن كۆڭلۈم كۆزىدە:
ئالدىمدا نەۋجۇۋان خۇش پىچىم قامەت.
تەبەسسۇم ئەكس ئېتەر ئىللىق يۈزىدە،
مانىپۇ گۈللۈك دوپپا ياراشقان غايەت.

ھېلىمۇ ئەگىنىدە ماشرەڭ چۇجۇركا،
بېلىگە ئەپچىللا باغلىغان كەمەر.
جەنۇبىي باغچىدىن[1]چىقتى ئۇ گويا،
يەنە كۈلۈپ باقتى سۆيۈملۈك رەھبەر.

× × ×

قىرىق ئالتىنچى يىلنىڭ كۈز ئايلىرىدا
شۇ باغچە ھۆسنىنى تولۇق ساقلىغان.
سۇلغۇنلۇق كۆرۈنمەس چىرايلىرىدا،
گۈللەرنىڭ بەرگىدە ئۇنچە پارلىغان.

---

[1] جەنۇبىي باغچا ـ ئۈرۈمچىدىكى مازىرىقى ماتارىپ كومىتېتىنىڭ ئورنى، بۇرۇن
[illegible]ۇل باغچىلىق قورا بولۇپ، بۇ يەردە ئەھمەتجان قاسىمى بىر مەزگىل ئولتۇرغان.

دەم ئېلىش پەيتىدە سەير ئېتەر رەھبەر
شۇ باغچە ئىچىدە چىمەنزار بويلاپ،
كەلگەن مېھمانلارنى كۈتىدۇ كەمتەر،
بىر ياقتىن ئىشنى ئۈلگۈرەر ئويلاپ.

ئاشۇ يىل باغچىغا كىرىپ بىمالال،
رەھبەرنى كۆرۈشكە كۆپ بولدى پۇرسەت.
قول ئېلىپ كۆرۈشتۇم قانچە رەت خۇشال،
يۈرىكىمگە تولغان يالقۇن - ھارارەت.

بىر - بىرلەپ يېزىشقا قەلىمىم ئاجىز،
رەھبەرنىڭ ئىنسانىي پەزىلىتىنى.
نەقىشتۇر قەلبىمدە خاتىرە، شۇ ئىز،
مەن نېچۈك ئۇنۇتاي كامالىتىنى؟

× × ×

تۇرىمەن قەۋرىنىڭ ئالدىدا ھامان،
گۈل ئاچقاندەك بولدى كۆڭلۈم ئارمىنى.
ۋە لېكىن ئېغىركەن، دوستلىرىم، ھىجران،
سېغىنىش تۇيغۇسى ئۆرتىدى مېنى.

1982 - يىل ئىيۇن، غۇلجا.

مۇشائىرە

ئاخشام چۈشتى، ئايمۇ چىقتى خىرە - شىرە،
ئالمىلىق باغ خوپ بېزەلگەن، خۇش مەنزىرە،
قەلبىمىزدە قالدى بۇ كەچ بىر خاتىرە،
دوستلار قۇردۇق باغ ئىچىدە بىر دائىرە،
قىزىپ كەتتى بەس - بەس بىلەن مۇشائىرە

ئېلېكترلەر يورۇتاتتى باغنى كۈندەك،
شاخ - شاخلاردا قىزىل ئالما بولغان بېزەك،
داستىخاندا تەخسە - تەخسە ھەر خىل گېزەك،
ئولتۇردۇق بىز چازا قۇرۇپ بىر دائىرە،
قىزىپ كەتتى بەس - بەس بىلەن مۇشائىرە.

ئېلى يەنە بىر توپ مېھمان كۈتتى بۇ كەچ،
شائىرلىرى دۇررى - گۆھەر تۆكتى بۇ كەچ،
خىزمەت قىلىپ پەرۋانىدەك ئۆتتى بۇ كەچ،
ئۇلپەتلەشتۇق بولۇپ ئىناق بىر دائىرە،
قىزىپ كەتتى بەس - بەس بىلەن مۇشائىرە.

ساھىپخانلار مېھمانلارنى خوپ داغلىدى،
ھۆرمەت بۇ، دەپ مېھمانلارمۇ جىم ئاغلىدى،
ئارقىدىنلا شىشە قەدەھ جاراڭلىدى،
دوستلۇق ئىزھار قىلدۇق بولۇپ بىر دائىرە،
قىزىپ كەتتى بەس - بەس بىلەن مۇشائىرە.

ھەر يۈرەكتە جۇشقۇن بولۇپ تاشتى ئىلھام،
ئۇتلۇق مىسرا، توق قاپىيە ئاقتى ئىلدام،
نەپىس كۈيلەر كۆكتە ياڭراپ قىلدى داۋام،
قىزغىن چاۋاك چالدۇق پۈتۈن بىر دائىرە،
قىزىپ كەتتى بەس - بەس بىلەن مۇشائىرە.

ئۇلۇغلىدۇق بىز ۋەتەننى، گۈل دىيارنى،
سۈرەتلىدۇق گۈلىستاننى، چېمەنزارنى،
كۈيگە قاتتۇق ئۇستا باغۋەن، ئىجادكارنى،
زوقتا چۆمدى بۇ ئولتۇرۇش بۇ دائىرە،
قىزىپ كەتتى بەس - بەس بىلەن مۇشائىرە.

سايراپ تۇردى دۇتار، تەمبۇر بۇ گۈلشەندە،
توختىمىدى باغ ئىچىدە كۈلكە - خەندە،
بارا - بارا ئۇيۇقتا تاڭ سۈزۈلگەندە،
تارقىدى شاد بۇ ئەنجۇمەن، بۇ دائىرە،
تامام بولدى تاڭغا يېقىن مۇشائىرە.

ئارا ئۆستەڭ

ئارا ئۆستەڭ باغ ئىكەن تىللاردا داستانە بولغىدەك،
ئاڭلىغانلار ۋە سېپمىنى كۆرمەككە ئارمان بولغىدەك.

ئالمىزارلىق، بۆك - باراخسان، ياپ - يېشىللىق ھەر تەرەپ،
كۆرمىگەنلەر بىر كۆرۈپ ھۆسنىگە ھەيران بولغىدەك.

بىر كۆرۈپ «بۇلاقبېشىنى» مەن ئۇنى جەننەت دېدىم،
ئابى كەۋسەر سۇلىرى تەنلەرگە دەرمان بولغىدەك.

باغ ئارا سازەندە بۇلبۇل سايرىسا چاڭ كەلتۈرۈپ،
باشقا ئەلدىن بىر كېلىپ قۇشلارمۇ مېھمان بولغىدەك.

شاھىدى بولدۇم بۇ باغنىڭ، داستىخىنى نېمەتكە باي،
قايسى يۇرتتا جاي تېپىلغاي مۇنداق مىزبان بولغىدەك.

ۆكتى شەرۋەت بەزمىدە شېرىن سۆزىدىن دوستلىرىم،
اشنىدى دىل باغىمىز سۇلماس گۇلىستان بولغىدەك.

قەلبىمىزدە قالدىم مەڭگۈ بۇ كۆڭۈللۈك ئۇچرىشىش،
خوشلىشىپ كەتسەك، يۈرەكتە ئەمدى ئارمان بولغىدەك.

1982 ـ يىل ئىيۇن، غۇلجا ـ تۇرپانيۇزى.

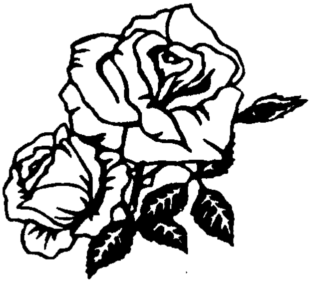

كۆنەستە بايرام

قوناق بولدۇق نېمەتكە باي كۆنەستە،
بىزگە ئاتاپ تىككەن ئاق ئۆي بىر دەستە،
يېتىپ كەلدى سازەندىلەر بىر پەستە،
ئوغلاق تارتتى نەۋقىرانلار بەس - بەستە.

هايال ئۆتمەي تاماشابىن توپلاندى،
مەيدان شۇ دەم بىر بايرامغا ئايلاندى.
ئارقىدىنلا قىز قوغلاشلار باشلاندى،
سان - ساناقسىز هەۋەسكارلار ئاتلاندى.

قامچا تەگسە زارلانمايتتى هېچ بىرى،
يېڭىلىشكە تەن بەرمەيتتى ياش - قېرى،
شۇنچە ئۇچقۇر دۇلدۇل كەبى ئاتلىرى،
يېگىپ چىقتى شۇ كۈن قىزلار ئاخىرى.

كەچكە يېقىن بىزنى كۈتتى ئوتلاقتا،
قىمىز ئىچتۇق ئالتۇنسىمان ئاياقتا،①

① ئاياق - ياغاچ كاسا.

ساقى بولدى چىۋەر قىزلار قوناقتا،
سايراپ تۈردى دومبىرالار بىر ياقتا.

قېرىنداشلار تۆكتى شۇ كۈن مول نېمەت،
بولماس، دەيمەن، مۇندىن ئارتۇق زور ھۆرمەت.
بۇ چاغ بولدى بىزگە ئەجەپ غەنىمەت،
دىل رىشتىمىز ئۈزۈلمەيدۇ تائەبەت.

1982 ـ يىل ئىيۇن، كۈنەس.

نىلقا

ئەي نىلقا نەقەدەر مۆجىزات يۇرتسەن،
قوينۇڭنى قاپلىغان جەننەت ھاۋاسى.
ئارچىزار تاغلىرىڭ پۈتكۈل زەربەرجەد،
بىر قاراپ قاماشتى كۆزۈم قاراسى.

يولۇمدا قاش دەريا ئۆركەشلىگەندە،
يۈرىكىم دولقۇنلاپ ئاڭا جۆر بولدى.
تاغلاردىن ئىرماقلار پەسكە چاپقاندا
يۈرىكىم ئاجايىپ ھېس بىلەن تولدى.

قارايمەن ھەيرەتتە يىراق - يىراقتا،
ھەيۋەتلىك چوققىلار كۆككە تاقاشقان.
ھەر يەردە بۇغىلار، قوزىلار، تايلار
گۈزەل مەنزىرەڭگە بەكمۇ ياراشقان.

يولۇمدا خۇشقامەت شەمشاد - سەرۋىلەر
تاناپتەك چىرايلىق قاتار سەپ تۈزگەن.
قىرلاردا چوغلىنىپ سۇنبۇل، لالىلار
ھۆسنۈڭگە بۆلەكچە ھۆسن كىرگۈزگەن.

يايلىغىدا كۆردۈم ئاق ئۆيگە چۈشۈپ،
قازاق دوستلىرىمنىڭ ئىلتىپاتىنى
مۆرمەتلەپ ئالدىمغا نارىن قويغاندا
باسالمىدى قەلبىم ھېسسىياتىنى.

ئالمىلىق بېغىغا يېتىپ كەلگەندە
مەدھىيە ياغدۇردى بۇلبۇل ناۋاسى.
كۆگۈللۈك بەزمەگە شائىر كۈيلىرى
جۆر بولدى جاراڭلاپ كۆكتە ساداسى.

چۈش مەھەل شەھرىگە قەدەم قويغاندا
قەلبىمدە بار ئىدى ھامان بىر ئاتەش.
ئوي سۈرۈپ، كوچاڭدىن سولغا بۇرۇلسام،
يۈرىكىم بىردىنلا ياسىدى ئۆركەش.

شۇ پەيت كۆز ئالدىمدا جانلىنىپ گويا
زەبەردەست بىر يىگىت بولدى نامايەن،
گىمناستۇركىسىدىن تونۇدۇم ئۇنى،
قولىدا قەلەم بار، ھامان خىيالچان.

قول بەردى شۇ تاپتا قەلەمقاش يىگىت،
زەر تۆكتى ئۈستىمدىن ئاپتاپ گەردىشى.
قول سىقىپ: «يۇرتۇمغا خۇش كەپسەن!» دېدى،
بۇ ئىدى كۈيچىمىز «قايىنام ئۆركىشى».

مەن دېدىم: «ئاپىرىن، جەڭگىۋار شائىر،
قەلەمنى نەيزىگە تەڭ قىلالىدىڭ!
يۇرتۇڭدا ئۇچقۇندىن يانغىن چىققاندا،
ئاقسۇدا زۇلمەتكە تىغ ئۇرالىدىڭ!»

ئوڭۇمغا كەلگەندە شائىر يوق ئىدى،
ۋە لېكىن قەلبىمدە قالدى سىماسى.
ھەر يۈرەكتە قالغان شۇنداق خاتىرە
بۇ بىر ئۆلمەسلىكنىڭ جانلىق گۇۋاھىسى.

× × ×

ئەي ئىلقا قۇچقانسەن چەكسىز شەرەپ - شان،
ئىنقىلاب مەشئىلى سەندە يېقىلغان.
جۇدۇنلار قوترىغان مۇدھىش زاماندا،
باغرىڭدا ئەلڭ دەستلەپ چاقماق چېقىلغان.

ئۇنتۇلماس ئۇ ئۆتكەن شاۋقۇنلۇق يىللار،
نەقىشتۇر تارىخنىڭ ئالتۇن بېتىدە.
ئەي ئىلقا، ساقلىنار مۇبارەك نامىڭ،
كەلگۈسى ئەۋلادلار يۈرەك قېتىدا.

1982 - يىل ئىيۇن، ئىلقا.

سىغىنىپ كەلدىم

سىغىنىپ كەلدىمەن يەنە ئەي قەشقەر،
بار ئىدى قەلبىمدە جۇشقۇن ھاياجان.
جامالىڭ ئاپتاپتەك ھامان جىلۋىگەر،
كۆرىمەن: مەنزىرەڭ بىر پولات قورغان.

كۆرۈندى يىراقتىن ئاقباش تاغلىرىڭ،
قۇتلىدى: «خۇش كەل!» دەپ گۈلشەن، باغلىرى،
بىر ئارام بەخش ئەتتى كەڭ قۇچاقلىرىڭ،
يۈز ئاچتى ئۈستۈمدە مۇسەپپا ئاسمان.

ھىدىڭنى سېزىپلا مېھرىڭگە ئاقتىم،
تەشنا كۆزلىرىمدە ھۆسنۈڭگە باقتىم،
تەنلىرىم يايرىدى شوخ قانات قاقتىم،
بىز يەنە كۆرۈشتۇق، چىقتى بىر ئارمان.

باغرىڭدا يەنىلا ھايات جۇشقۇنلۇق،
ھەر كوچاڭ دېڭىزدەك قاينام ـ تاشقۇنلۇق، ھەر يېقىڭ
كۆڭۈللۈك، بەكمۇ شاۋقۇنلۇق،
باقىمەن: قىز ـ ئوغلان ئۆتەر شادىمان.

يەنە نەۋجۇۋاندەك تۇرۇپتۇ ھېيتكاھ،
مۇنارلار كۆزۈمگە چاچتى نۇر - زىيا،
بۇ جايكى مىڭ يىللىق تارىخقا گۇۋاھ،
قەدىمدىن مەرىپەت تاراتقان ماكان.

باغچاڭدا يېتىپتۇ ھەزرىتى مەۋلام[1]،
نامىنى نامىڭغا چاتقان شۇ بوۋام.
ئۇ ئاچقان خەزىنە نۇر چاچار مۇدام،
ئۇ ھايات، مىڭ يىللار سۈرىدۇ دەۋران.

داڭقىڭنى جاھانغا ياپغان تۇپراقسەن،
بىر باغسەن، ئېرەمدىن مىڭ ئېسىلراقسەن،
خازاننى بىلمەيسەن، ئۇندىن يىراقسەن،
گوياكى تۆت پەسىل قوينۇڭ گۇلىستان.

يۈرىكىم تەلپۈندى كۆپ يىل يىراقتىن،
باغرىڭغا بىر قاناي، چىقار پىراقتىن.
ئۆسكەچكە سەن ئەزىز ئانا تۇپراقتىن،
كۆڭلۈمنىڭ تۆرىدە تۇردۇڭ ھەر زامان.

1984 - يىل دېكابىر، قەشقەر.

---

① ھەزرىتى مەۋلام - مەھمۇد قەشقەرى كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

مۇئەللىم

ھەممىنى ھەل قىلار ئىلىم - پەن ئەھلى،
ئۇنىڭسىز، ئەلۋەتتە، يوقسەلمەس جاھان.
ۋە لېكىن ئۇنىڭغا بىرىنچى ئۇستاز
ھەر جايدا، ھەر چاغدا مۇئەللىم - باغۋەن.

ئالىمغا، دوختۇرغا، ئەدىپ - شائىرغا
شۇ ئۇستاز پەرۋىشى بولمىغان قاچان؟
مۇئەللىم بىر ئۆمۈر دوسكا يېنىدا
چېچىنى بور بىلەن ئاپئاق ئاقارتقان.

بىر پىكىر مەقبۇلدۇر ھەممىگە بىردەك:
مۇئەللىم ھەر كىمگە ئەزىز، مېھرىبان.
مۇئەللىم دېگەن سۆز بىر ئالىي ئۇنۋان،
مەنسۇپتۇر ئۇنىڭغا مەڭگۈ شەرەپ - شان.

1985 - يىل فېۋرال، ئۈرۈمچى.

شائىرنىڭ خاتىرىسىگە

(ئابدۇكېرىم خوجانىڭ ۋاپاتى ئۈچۈن مەرسىيە)

قايغۇغا چۆمدۈردى ئاخىر بىزنى ھىجران ـ يۈرىقىتىڭ،
تىلدى خەنجەردەك يۈرەكنى بۇ تۇيۇقسىز قىسمىتىڭ.

شوم ئەجەل چىش قايرىغاندا، بىز گۇۋاھ، مەڭسىتمىدىڭ،
ھەممىنى ھەيرەتتە قالدۇردى شىجائەت ـ غەيرىتىڭ.

چولڭ ـ كىچىككە كەڭ ئىدى، ئىللىق ئىدى مېھرىڭ ئۆيى،
بار ئىدى يايراتقۇدەك غەمكىن كۆڭۈلنى خىسلىتىڭ.

جانلىناتتى بەزمىمىز خوشخۇيلۇقىڭدىن ھەر زامان،
زوق بېغىشلايتتى ئەجەب ھەر چاقچىقىڭ، ھەر سۆھبىتىڭ

خوش ناۋا كۈيچى ئىدىڭ سەن شېئىرىيەت بوستانىدا،
بۇ ئۆمۈر سىڭدى كۈيۈڭگە قان، تەرىڭ ھەم مېھنىتىڭ.

سەن ۋەتەن خەلق ئالدىدا بۇرچىڭنى ھېس قىلدىڭ ئۇلۇغ،
شان ـ شەرەپ بەردى ساڭا قىلغان ئۇلۇغۋار خىزمىتىڭ.

يادىمىزدىن چىقمىغاي ئەسلا مۇبارەك خاتىرەڭ،
سەن شېھىت، لېكىن تىرىك سەن، ئۆچمىگەي نام ـ شۆھرە-
تىڭ.

1988 ـ يىل 8 ـ مارت، ئۈرۈمچى.

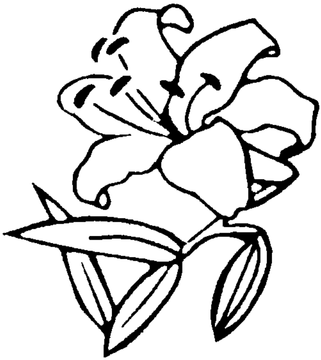

تىيىپجان ئېلىيوپقا

(60 ياشقا تولغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن)

سەن خەلقنىڭ شائىرى، سەنئەتكارى سەن،
ئانا يۇرتىمىزنىڭ ئىپتىخارى سەن.

ئېغىر يۈك يۈكلەشنى مۇناسىپ كۆرگەن،
ۋەتەننىڭ چارچىماس بىر تولپارى سەن.

قىرىق بەش يىل ئات چاپتىڭ ئوتلۇق جەڭگاھدا،
ھېلىھەم بۇ سەپنىڭ بايراقدارى سەن.

ئوت ياقتى قەلبلەرگە «تۇگىمەس ناخشاڭ»،
ئىنسانىي مۇھەببەت تەرەپدارى سەن.

شېئىرىيەت بېغىدا سەن ماھىر باغۋەن،
ياش نىھال كۆچەتلەر مەدەتكارى سەن.

شېئىرىڭدا چاقنايدۇ ئىللىق تەبەسسۇم،
مۇرۇۋۋەت ئەھلىنىڭ ۋاپادارى سەن.

ھەر ناچار ئادەتكە ھەجۋەك بىر قىلىچ،
بۇ بابتا دەۋرنىڭ زۇلپىقارى سەن.

شائىرىم، مۇبارەك بۇ ئاتمىش يېشىڭ،
بىر قەدەھ كۆتەرگىن ئەل قاتارى سەن.

1989 ـ يىل، 1 ـ فېۋرال، ئۈرۈمچى.

ئەلۋىدا شائىر

(تىيىپجان ئېلىيوپقا مەرسىيە)

سەن كەتتىڭ، بىز قالدۇق غۇربەت ھىجراندا،
دىلىمىز ئېزىلدى ئاچچىق پىغاندا،
باقسامكى، چىمەنزار، باغلار خازاندا،
خۇش ناۋا بۇلبۇل يوق بۇگۈن بوستاندا.

بىمەزگىل ھەسرەتكە سالدى بۇ پىراق،
شادىمان ھاياتتىن چەتلەندۇق يىراق،
ئەي شائىر، دوست - يارنى تاشلىدىڭ بىراق،
بۇ ھالدىن بارچىمىز ئەپسۇس، ئارماندا.

تەلمۈردۇق بالدۇرراق تاپسا دەپ شىپا،
قىسمىتىڭ كاج كەلدى، پەلەك بىۋاپا،
ئاقىۋەت خەستەڭگە يوق بولدى داۋا،
پۈتكەنمۇ ئىزگۇ ئىش ئۇشبۇ زاماندا؟

كۈي كۈيلەپ ھەر سەھەر قۇتلۇق يىللاردا،
قازاندىڭ سەمىمىي ھۆرمەت دىللاردا،

كۆيلىنىپ ھەر ناخشا چۆچۆك تىللاردا،
ياڭرىدى سەھنىدە، سىختا، خاماندا.

چىھرەڭدە پارلايتتى تەبەسسۇم، سۇرۇن،[1]
چاقنايتتى سۆھبەتتە كۆزلىرىڭدە نۇر،
بارمىقىڭ سۆز ئۆلچەر[2] دائىم بەھۇزۇر،
بولساڭمۇ بىز بىلەن چاقچاق - پاراڭدا.

داڭقىڭنى چىقاردى قىلغان ئەمگىكىڭ،
ساپ ئىدى بۇلاقتەك ئارزۇ - تىلىكىڭ،
ئەزەلدىن ئىلىمگە پەيۋەن يۈرىكىڭ،
سەن ۋەتەن ئىشقىنى ساقلىدىڭ جاندا.

تارىخنىڭ تىلىدىن چۈشمەس سەنئەتكار،
ئابىدەڭ ئالدىدا ياشنايدۇ گۈلزار،
يۈركىنەر گۈللەرگە قەبرەڭ ھەر باھار،
نەسىللەر يادلايدۇ سىنى داستاندا.

1989 - يىل، 20 - فېۋرال، ئۈرۈمچى.

---

① سۇرۇن - خۇشلۇق.
② بارمىقىڭ سۆز ئۆلچەر - تىيىپجان كىشىلەر بىلەن پاراڭلاشقان چاغدىمۇ گوياكى شېئىر ۋەزنىنىڭ بوغۇملىرىنى بارماقلىرى بىلەن سانىغاندەك قىلاتتى.

ئانا تىلى

ئەڭ مۇقەددەس بىر ئالەتتۇر ئانا تىلى،
بۇ تىل بىلەن كىملىكىڭنى بىلەر جاھان.
بىر تەڭداشسىز كۈچ - قۇدرەتتۇر ئانا تىلى،
بۇ تىل مەڭگۈ تارىخىڭغا بولۇر پاسىۋان.

كۆپ تىل بىلىش كىشى ئۈچۈن ئالىي خىسلەت،
ئۆز تىلىنى مەڭسىتمەسلىك لېكىن گۇناھ،
ئۆزگە تىلنى ئۇلۇغ تىل دەپ ماختاش ئۇيات،
بۇ ئۈچۈنلا خۇشامەتكە بولۇر گۇۋاھ.

ئەڭ قەدىمىي نەپىس تىلدۇر بىزنىڭ تىلىمىز
بۇ تىل بىلەن چىڭ چىرماشقان يۈرەك - دىلىمىز.
ئانا تىلى خاسىيىتى قىياستىن ئۈستۈن،
بۇ ھېكمەتنى بىلمىگەننى نادان بىلىمىز.

ئەڭ دەسلەپتە «ئانا!» بىلەن تىلىمىز چىققان،
ئانا قەلبى ئۆز مېھرىنى بۇ تىلغا يىغقان،
تۇنجى دەرسلىك كىتابىمىز «ئانا تىل» دۇر،
بىلسەڭ ئۇنىڭ ھەر بابىغا ھېكمەتلەر سىغقان.

بۇ تىل ئەبەت سىڭگەن بىزنىڭ قانىمىزغا،
ئانا سۈتى بىلەن كىرگەن جانىمىزغا.
ئەجدادىمىز مىراسىدۇر ئانا تىلى،
بۇ تىل گۇۋاھ ئۆچمەس شەرەپ - شانىمىزغا.

بۇ تىل بىلەن خەلقىمىزنىڭ داڭقى ئاشقان،
تارىخىمىز ئالتۇن ۋاراق، بەتلەر ئاچقان،
قەشقەرىينىڭ، خاس ھاجىپنىڭ ئەسەرلىرى
بۇ تىل بىلەن مەڭگۈ ئۆچمەس زىيا چاچقان.

ئەي شاتلىق تىل، غۇرۇرىمىز، پەخرىمىز سەن،
ساقلاپ كەلدىڭ باي خەزىنە، پۈتمەس بىلىم،
ساڭا چەكسىز يۈرىكىمىز شۈكرانىسى،
يۇلتۇز كەبى مەڭگۈ چاقنا، ئاناتىلىم!

1990 - يىل سىنتەبىر ئالمۇتا.

ئالتۇن كۈز

ئالتۇن كۈز، ئالتۇندۇر زىننىتىڭ سېنىڭ،
زەرباب تون قەددىڭگە زەپمۇ ياراشقان،
يىلدىن - يىل مۆجىزات سەندە نامايەن،
ھەركەلسەڭ، ھۆسنىڭدىن كۆزلەر قاماشقان.

قارايمەن: ئورمانلار زەر كىيگەن قات - قات،
باغلارمۇ شاھانە ئالتۇن لىباستا.
شاخلارنىڭ ئاستىدا شاۋقۇنلۇق ھايات،
ئاسماندىن پەرىلەر چۈشكەنمۇ ئاستا؟

شېخىغا پاتماپتۇ ئەنجىر، ئانارلار،
كەھرىۋا ئۈزۈملەر ھېقىقتىن نىشان.
ئالمىلار، ئامۇتلار زەردەك تاۋلىنار،
خۇشپۇراق باغلارنى دەيسەن بىر ئەدنان.

مويسىپىت چاللارنىڭ دىلىدا غۇرۇر،
ئالەمنىڭ ئىشىنى تۈگىتەر سەندە.
تەر تۆكۈپ ئىشلىمەك ئۆزى بىر ھوزۇر،
ئىشچان قىز - يىگىتلەر لېۋىدە خەندە.

پادىلار قايتىدۇ كەچتە لىغىرلاپ،
قارايمەن، ھەر قۇيرۇق، نېمانچە سېمىز،
«سېخى كۆز ئىنئامى! » دەيمەن پىچىرلاپ،
باشقىچە تونۇيدۇ سېنى دىلىمىز.

پەسىللەر ئىچىدە سېخى ئالتۇن كۆز،
نازۇ نېمىتىڭنى كىممۇ ئۇنۇتقاي؟
دىلنى سۆيۈندۈرمەي كەتمەيسەن ھەرگىز،
توقچىلىق، مولچىلىق جاماننى تۇتقاي.

1991 ـ يىل سىنەبىر، ئۈرۈمچى.

مەرھابا، نورۇز!

سىنى جاندىن سېغىندۇق، خۇش كېلىپسەن، مەرھەبا نو-
رۇز!
سەھەر چولپاندەك دىللارغا چاچتىڭ نۇر - زىيا نورۇز.

كېتىپ دەۋرانى قولدىن قىش بوۋاي جىمجىتلا خوشلاشتى،
تۆپەيلىڭ يەر - جاھاننى قاپلىدى ئىللىق ھاۋا، نورۇز.

ھەمەل لەشكەرلىرىدىن دەلۋە دىۋانە بەدەر قاچتى،
جاكالاندى بۈگۈن توي - مەرىكەڭ ئالەم ئارا، نورۇز.

چاپارمەن قارلىغاچلار ئالدىراش تويدىن خەۋەر بەردى،
تۇرۇپ شۈكرانە ئېيتىشتى جىمى جاندار ساڭا نورۇز.

ياساندى تويغا مەجنۇنتال، قۇلاققا سىرغىلار ئاستى،
سېلىپتۇر ياپ - يېشىل مەخمەل پاياندار قىر - دالا، نو-
رۇز.

چېقىن چاقماي، يېغىن ياغماي، نېچۇك ئۆتسۇنكى بۇ ئەييام،
ھاۋادىن ئالقىش ياڭراتتى ساڭا گۈلدۇرماما نورۇز.

ساخاۋەتلىك بۇلۇتلار جام ـ قەدەھدىن يەرگە مەي تۆكتى،
سۇپۇردى سەھنىلەرنى سەن ئۈچۈن مەيىن سابا، نورۇز.

يۇيۇندى تاغ، ياشاردى يەر، جۇلا چاچتى يېشىل يايلاق،
بۇلاقلار شىرقىراپ ھەر يان تاراتتى كۈي ـ ناۋا، نورۇز.

ئەسىرلەردىن زارا خەتمە[1]تويۇڭدا ئابۇ ئاش بولغان،
سويۇلغان ھۆرمىتىڭ ئۈچۈن تۆگە، قوي، ئات، كالا، نو-
رۇز.

لېكىن ئەۋزەل بۇ دەۋراندا كۆڭۈللۈك بىر مۇشائىرە،
ناۋا كۈيلەپ، غەزەل ئېيتساق، بۇ چوڭ ھۆرمەت ساڭا نو-
رۇز.

1992 ـ يىل 13 ـ فېۋرال، ئۈرۈمچى.

---

[1] زارا خەتمە ـ نورۇز ئۈچۈن ئۆتكۈزۈلىدىغان ئاممىۋى چوڭ زىياپەت.

تۆگمەس ئالقىش ساڭا[1]

ئون يېشىڭ بولسۇن مۇبارەك، تۆگمەس ئالقىش ساڭا!
مەدھىيەڭگە ئەڭ ئېسىل سۆز گۆھەرى بولسۇن نىسار.
ھەر سەھىپەڭنى بىلەرمىز خۇددى بىر جاھاننەما،
شۇ سەۋەب سەن كەلگىچە كۆزلەر يولۇڭغا ئىنتىزار.

ئېچىلار ھەر كۈن بېغىڭدا رەڭمۇ - رەڭ گۈل باشقىچە،
زوقتا تولغاي خۇش پۇراقتىن ساڭا شەيدا ھەر يۈرەك.
سېنى سۆيگەي يەتتە ياشتىن تاكى سەكسەن ياشقىچە،
سەن بېرەرسەن بۇ جاھاننىڭ ئىشلىرىدىن تېز دېرەك.

كۈيچى بۇلبۇل دوستى سەنكى، سەندە قۇرغان ئاشىيان،
سەن ئۇلارغا دائىما سايراش ئۈچۈن بەردىڭ مەدەت.
كۆپ تەشەككۇر ھىممىتىڭگە، قەلبىمىزدە سەن ھامان،
بىز تىلەيمىز چىن يۈرەكتىن: شان - شەرەپ قۇچ تا ئەبەت!

1993 - يىل 6 - ئىيۇن، ئۈرۈمچى.

---

① «ئۈرۈمچى كەچلىك گېزىتى» نىڭ ئون يىللىقىغا بېغىشلانغان.

لۇتپۇللا مۇتەللىپ تەۋەللۇدىنىڭ خاتىرىسىگە[1]

بىز كەلدۇق گۈزەل ياز داغلىق بىر يۇرتقا،
بۇ قۇتلۇق سەپەردىن مەمنۇن ھەر كىشى.
ئۇنتۇلماس بىر نامدۇر بىز ئۈچۈن ئىلقا،
بۇندا ئىز قالدۇرغان قاينام ئۆركىشى.

قەلبىمىز تۆرىدە بۇ جەننەت ماكان،
قاشىنىڭ شوخ دولقۇنى قۇلاقتا ھامان،
ئەنجۇمەنگە كەلدۇق، بىز بۇندا مېھمان،
بىلىڭكى، ساھىبخان قاينام ئۆركىشى.

خەلقىمىنىڭ ئوت يۈرەك ئوغلى لۇتپۇللا،
ياش چاغدىن شان - شەرەپ تاپقان ئەل ئارا،
خىزمىتى تەڭداشسىز، خەلق ئۇندىن رىزا،
ھەر دىلغا ئوت ياققان قاينام ئۆركىشى.

① شائىرنىڭ 70 ياشقا تولغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن ئىلىدا ئۆتكۈزۈلگەن ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنىدا ئوقۇلغان.

مەرىپەت ئۇپۇقىدا پارلىغان چولپان،
ئۆچمەيدۇ تا ئەبەت سۇرىدۇ دەۋران،
چاقنايدۇ ھەقىقەت شېئىرىدا مۇدام،
بىر يۇكسەك جاي تۇتقان قايىنام ئۆركىشى.

1993 ـ يىل ئاۋغۇست، ئىلقا.

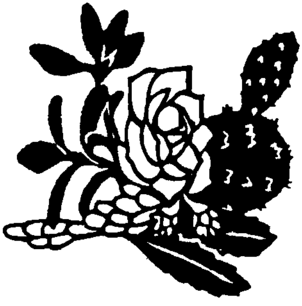

بولما

ئەزىزىم، چوڭلار ئالدىدا گىدەيمە، بېئەدەپ بولما،
ئۆزەڭنى تارت، پەزىلەتسىز نادانلار بىرلە سەپ بولما.

بۇ كۆك گۈمبەز تېگى ھەركىمگە ئىبرەت سەھنىسى، بىلـ-
ـسەڭ،
ئۆمۈر سەرمايىسىنى مەنىسىز غەپلەتتە يەپ بولما.

بېرىلسە كىمكى ئىشرەتكە زاۋال تاپقاي چوقۇم بىر كۈن،
كىرىپ بۇ كوچىغا قاتتىق پۇشايمانغا سەۋەب بولما.

رەھىمسىز بۇ پەلەك ئورنىڭنى بىر كۈن باشقىغا بەرگەي،
ئۆيالغىن، ئۇنچىلىك مەنسەپكە سەن قاتتىق تەلەپ بولما.

كېرەك ئىنسانغا سالماقلىق، نازاكەتلىك، مۇلايىملىق،
بىراۋ رەنجىتسىمۇ مەيلى، ئورۇنسىز دەر غەزەپ بولما.

ۋەتەنگە جان كۈيەر بولساڭ، ئادا قىل قەرزىنى جارى،
دېڭىزدا مەيلى غەۋۋاس بول، لېكىن دۇرسىز سەدەپ
بولما.

1993 ـ يىل ئاۋغۇست، ئۈرۈمچى.

يېڭى يىلغا

يېڭى يىل، قەدىمىڭ قۇتلۇق، مۇساپەڭ ئۇلۇغۋار بولسۇن،
ساڭا ئېيتار تىلەكلەر كۆپ، ھەر ئان يادىڭدا بار بولسۇن.

كۆتەرمىز خانىمىزغا سەن يېڭى سوغات بىلەن كىرگىن،
قەدەھلەر مەي بىلەن تولسۇن، جاراڭلاپ دۇرنىسار بولسۇن.

تىلەيمىز بىر ـ بىرىمىزگە يېڭى ئامەت، زەپەر، تەلەي،
تىلەيمىز ھەر دەقىقە ئىزگۇ ئىشلار ئاشكار بولسۇن.

تىلەيمىز ئىس ـ تۈتەكتىن خالى بولسۇن بۇ گۈزەل دۇنيا،
جاھان غەم ـ غۇسسەسى كەتسۇن، كۆڭۈللەر بىغۇبار بولسۇن.

چىرىكلىك بىر يامان ئاپەت، جاھاندىن تېز ئېرىغدالسۇن،
يورۇقلۇق چاقنىسۇن دائىم، جاھالەت تار ـ مار بولسۇن.

ئىناقلىق ھەممىدىن ئەۋزەل، قەدىرلەش ھەممىگە ۋاجىپ،
ھاياتلىق تىنچ راۋاج تاپسۇن، ئاسايىش بەر قارار بولسۇن.

تىلەيمىز شادىمان ئۆتسۇن ۋەتەن قوينىدا ئەۋلادلار،
ئېرىشسۇن پارلاق ئىقبالغا، گۆدەكلەر بەختىيار بولسۇن.

1994 ـ يىل 1 ـ يانۋار، ئۈرۈمچى.

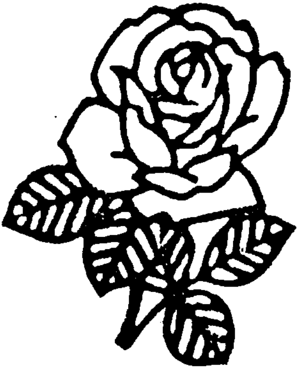

لۇكچۇنگە مەدھىيە

چىقتى ئىلھام جامىدىن ياز، ياز! دېگەن مەيىن سادا،
شۈكرىكىم ئاجىز قەلەم ئۆز بۇرچىنى قىلدى ئادا.

باغرى كەڭ نۇرلۇق ۋەتەننىڭ ھۆسنىگە مەن تويمىدىم،
نى ئېگىز تاغلاردىن ئاشتىم، ھەر تەرەپ كۆكلەم دالا.

سەپىرىم چۈشتى بۇ نۆۋەت دىلنى تارتقان يۇرت تامان،
بىر ماكانكى، نامى مەشھۇر نازۇ نېمەتلەر تولا.

بىر كۆرۈشكە ئىنتىزار ئەردىم بۇ يۇرت دىدارىنى،
بۇ قەدىم لۇكچۇن ئەزىزلەپ كەڭ قۇچاق ئاچتى ماڭا.

دەر ھەقىقەت باغۇ بوستان ھەر تەرەپ جەننەت ئىكەن،
سۇلىرى كەۋسەر مەسەللىك، باغلىرىدۇر خۇش ھاۋا.

تۇپرىقىنى تۇتسىيادەي، قۇملىرى مىسلى كۈمۈش.
ئاپتىپى ئاجىز بەدەنگە كۈچ - قۇۋۋەت قىلغاي ئاتا.

مەيلى ئاپتاپ، مەيلى تۇپراق، مەيلى قۇم بىر مۆجىزات،
نى ئېغىر بىمار كېلىپ، ئۆز دەردىگە تاپقاي داۋا.

مەن كۆمۈلگەندە قۇمغا تاپتى راھەت تەنلىرىم،
دەر مەھەل دىشۋار ئىكەن بۇ قۇمدىن بولماغلىق جۇدا.

ئاپىرىن باغۋانلىرىغا، ئەيلىگەن كۆپ ئىزگۈ ئىش،
غەيرىتىدىن بىر ئېرەم باغ[1] تېزلا بولغاندۇر بىنا.

مېھمىنى بولدۇم بۇ باغنىڭ مەن پەقەت ئۈچ نەچچە كۈن،
يەنە كەلسەم دەپ تىلەرمەن، دىلدا بار بۇ مۇددىئا.

1994 ـ يىل 25 ـ ئىيۇن، لۈكچۈن.

① ئېرەم باغ ـ نېفىتچىلەر ساناتورىيىسى كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

قالمىدى

ئويلىساق بىزدە بۇرۇنقى ياخشى ئادەت قالمىدى،
نەپسى شەيتان جانلىنىپ، ئىنساپ، دىيانەت قالمىدى.

پۇل بۇگۇن مەيدانغا چىقتى قىپ قىزىل ئىبلىس سۈپەت،
ئازدۇرار ئىنساننى تۇۋا، گەپكە ھاجەت قالمىدى.

پۇل ئۇچۇنلا بەزىلەر ۋىجدان، نومۇستىن كەچتىلەر،
پۇلغا ئامراق بەندىدە، ئەپسۇس، ئادالەت قالمىدى.

پۇلپەرەسلەر ئايرىماس ھالال ـ ھارامنى زادىلا،
جەمئىيەت تەرتىپىگە ئانچە ئىتائەت قالمىدى.

پۇلنى دەپ ئاچكۆز ئادەملەر ۋەدىگە قىلماس ۋاپا،
شۇ سەۋەبتىن لەۋزىدە قىلچە ئىناۋەت قالمىدى.

تۇغدۇرار پۇل چوڭچىلىق، شەخسىي ئاداۋەت ھەم ھەسەت،
ئۆز ئارا ئاۋۋالقى دوستلۇق، چىن ساداقەت قالمىدى.

شۇ كاساپەت پۇل سەۋەبكى، يامرىدى ئىسراپچىلىق،
نىمە دەيمىز، ئىزگو ئىشلەرگە ساخاۋەت قالمىدى.

پۇلنى دەپ هەر ئەسكى ئىشتىن يانمىدى ياشلار بۈگۈن،
ئاتا ـ ئانا چەكمىگەن ئاهۇ نادامەت قالمىدى.

يەر يۈزىدىن بار چىرىكلىك تېز زاۋال تاپسۇن ئىدى،
سۆزلىمەي سۈكۈت قىلىشقا ئەمدى تاقەت قالمىدى.

1994 ـ يىل سىنتەبىر، ئۈرۈمچى.

يۇرەك سۆزى

تا ئەزەلدىن، دوستلىرىم، شۆھرەتكە يوقتۇر رىغبىتىم،
ساددا تۇرسام مەن ۋەتەندە، بۇ مېنىڭ شان - شۆھرىتىم.

شۇ ۋەتەننىڭ ئىشقى سەۋداسى بېشىمدا ھەر زامان،
ساقلىسام شۇ ئىشقىنى دىلدا، يوقتۇر ئارمان - ھەسرىتىم.

بۇ جاھان مۇلكىدە پەخرىم ھەم تايانچىمدۇر ۋەتەن،
شۇ ئەزىز تۇپراقتا باغلانغان ئەبەتكە قىسمىتىم.

ئانا يۇرتىنىڭ خىزمىتى ۋىجدانلىق ئىنسان بۇرچىدۇر،
لېكىن، ئەپسۇس، كۆپ ئەمەس خەلقىمغە قىلغان خىزمە-
تىم.

مەن خوشامەتتىن يىراق، بۇ كەسىپ ماڭا ئۆزلەشمىدى،
ھەم رىياكارلىق، ھەسەتنى ياخشى كۆرمەس ئادىتىم.

ھىيلىگەرلىك بابىدا قىلچە ساۋادىم يوق مېنىڭ،
پاك تۇغۇلدۇم بۇ جاھانغا، پاك ھەمىشە نىيىتىم.

بىرسى نادان، بىرسى چوڭچى دېسەلەر مەن نېمە دەي،
بۇ ماڭا ئايان ئەمەسكى، بەلكى باردۇر ئىللىتىم.

ماڭا تەگمەي قالىغان تۆھمەت، ھەستىنىڭ تاشلىرى،
شۇ سەۋەب سورۇقچىلىقتا ئۆتتى ياشلىق پۇرسىتىم.

ھېلىھەم قىلغان ئىشىمنى بەزىلەر ياقتۇرمىغاي،
بۇ جاھان تەكشى ئەمەسكى، يەنە باردۇر ھۆرمىتىم.

يېشىم ئۆلغايدى دېمەسمەن، دەم غەنىمەتتۇر ماڭا،
قەلىمىم گاللاشقىنى يوق، يەنە جۇشقۇن مېھنىتىم.

1994 ـ يىل ئۆكتەبىر، ئۈرۈمچى.

ياخشى نامى باقمي قالدى جاهاندا

(پېشقەدەم شائىر ۋە ئاتاقلىق ئەدىب ئابدۇرېھىم ئۆتكۈرنىڭ ۋاپاتىغا مەرسىيە)

ئېيۋاھ! بۈگۈن كەلدى بىزگە يەنە ئېغىر مۇسىبەت،
بۇ مۇسىبەت قەلبىمىزنى سالدى چەكسىز ھەسرەتكە.
بىر مۆھتىرەم ئەدىبىمىز دېھلەت قىلدى ئالەمدىن،
ئىلاج يوقكەن بۇ دۇنيادا شۇم ئەجەلگە، قىسمەتكە.

بارچە غەمكىن، ئەزىز تۇپراق سۈكۈناتتا، ماتەمدە،
بۇلۇت يىغلار، قارا كىيگەن بۈگۈن ئاقباش تەڭرىتاغ.
تارىم سۈيى ئۆركەشلىمەس، جىمجىت ئاقار قايغۇدا،
بۇ ماتەمدە مۇڭغا چۆمگەن يېتىمسىراپ چىمەنباغ.

بىر شائىركى ھەر جەھەتتىن «ئۆتكۈر» ئىدى قەلىمى،
تەپەككۇرنىڭ دۇردانىسى ھەر بىر غەزەل، داستانى.
كۆپ ئەسىرلەر نۇر چاچقۇسى يۇلتۇز كەبى ئىجادى،
«ئىز» قالدۇرار ئەۋلادلارغا ئۇنىڭ داڭدار رومانى.

ئالىيجاناپ ئىنسان ئىدى، كەمتەرلىكتە تاۋلانغان،
چوڭ - كىچىككە مەقبۇل ئىدى ئەلگە قىلغان خىزمە-

تى.

يۈكسەك باھا، شەرەپ تاپتى كىمىر قونمىغان ئەمگىكى،
شۇ تۆپەيلى ئەل ئىچىدە كەڭ تارالدى شۆھرىتى.

جەڭگاھتىكى تۆلپار ئىدى، قايتتى بۈگۈن تەڭرىگە،
ئارام تاپتى لەھەد ئىچىدە، جايى بولسۇن ئەدىناندا.
چىمەنزاردەك گۈللەر ئۈنەر قىش - ياز ئۈنىڭ قەبرىگە،
بىز ئايرىلدۇق، ياخشى نامى باقىي قالدى جاھاندا.

1995 - يىل 6 - ئۆكتەبىر.

رۇبائىيلار

شائىرىم، گۆھەر قاز، دۇررى مارجان تىز،
ۋەتەننى، خەلقىڭنى كۈيلە ئارمانسىز!
شۇنداق كۈيلىگىنكى، مۇبادا ئۆلسەڭ،
ئىجادىڭ قالدۇرسۇن مەڭگۈ پارلاق ئىز.

× × ×

بۇ سۆز سەنئىتىكى، مىسلى بىر داۋان،
ياكى بەيگى چاپماق ئۈچۈن كەڭ مەيدان.
جاسارەت كۆرسەتكەن ئۈزۈپ چىقىدۇ،
بوشاشقان ئادەمدىن ئۇزاقتۇر نىشان.

× × ×

دانالار ئېيتقانكەن: «ئۆمۈر ئاتقان ئوق!»
بۇ ھېكمەت سىرىنى چۈشەن، ياخشى ئۇق!
ۋاقتىڭنى مەزمۇنلۇق، ياخشى ئۆتكۈزسەڭ،
ئۆمرۈڭ ئاخىرىدا قىلچە ئارمان يوق.

× × ×

دۇنياغا كېلىشتىن نېمىدۇر مەقسەت؟
يوقنى بار قىلىشتۇر، ئىجاد ۋە مېھنەت.

كەلگۈسى ئەۋلادقا بىر ئىزىڭ قالسۇن،
تەييارنى تۈگىتىپ ئۆتسەڭ بەكمۇ سەت!

× × ×

هەر ئىشقا خەلق ئادىل باھاچى ئۆزى،
هەممىدىن ئۆتكۈزدۇر ئاممىنىڭ كۆزى.
ئىشىڭدا توغرا بوپ، ئالغا بىسىۋەر،
شامالدا توزۇيدۇ غەيۋەتچى سۆزى.

كىبىر، تەمانىنادىن ساقلان، ئەي كۆڭۈل،
ماختىنىش، تامادىن ساقلان، ئەي كۆڭۈل.
بۇلاردىن چاڭ - توزاڭ يوقتۇرما هەرگىز،
كەمتەرلىك ئوتىدا تاۋلان، ئەي كۆڭۈل.

× × ×

ئىبرەت سەھنىسىدۇر بىزگە بۇ ئالەم،
پۇلىڭنى، مەنسەپنى پەش قىلما ئادەم.
كۆپلەرنى ئۆتكۈزگەن قاقباش جاھان بۇ،
ئورۇندىن چۈشىسەن ئەتىگە سەن ھەم.

× × ×

كىشىگە يارىشار دەل كەلسە چاپان،
كىم ماختار بولسا ئۇ كىيلەڭسىز، يوغان.
هەر قىلىق، هەر سۆزنىڭ لايىقى ياخشى،
ئارتۇقچە ماختانساڭ چوقۇم سەن نادان.

× × ×

ئالىمنىڭ چوڭ ئەسەر يازغىنى ئوبدان،
ياخشىسى، ئەل بەرسۆن مۇناسىپ ئۇنۋان.
بەك كۆچەپ ئۆزىگە ھەيكەل تىكلىسە،
شۇ ھەيكەل كىشىدە تۇغدۇرار گۇمان.

× × ×

بەزى ناتىقلارنىڭ شىرىندۇر سۆزى،
لېكىن ئەمەل قىلماس سۆزىگە ئۆزى.
بۇنداقلارنىڭ تەستۇر بازار تاپمىقى،
ئاخىرى بىر كۈنى قىزارغاي يۈزى.

× × ×

دانالار ئېيتىدۇ: ئورۇنسىز غەزەپ،
كۆڭۈلسىز ئىشلارغا بولىدۇ سەۋەب.
پۇشايمان كار قىلماس ۋاقىت ئۆتكەندە،
ئېغىر بول، ئۆزۈڭگە قوي قاتتىق تەلەپ.

× × ×

دوختۇرلار ئېيتقانتى ماڭا بىر زامان،
غەم - غۇسسە، خاپىلىق ساقلىققا زىيان.
مۇبادا ئۆمرۈڭنى ئۇزارتاي دېسەڭ،
قايغۇرما، دەقىقە ئۆتسۇن شادىمان.

× × ×

تىلەيتتىم دوستلارغا دائىم سائادەت،
چۈنكى بۇ بىز ئۈچۈن ئىزگۈ بىر ئادەت.

بىر قېتىم بىرسىگە ئىنساپ تىلىسەم،
ئۇ ماڭا ساقلىدى قاتتىق ئاداۋەت.

× × ×

يېشىنى يوشۇرار بىزدە كۆپ كىشى،
يوشۇرسا بەكمۇ سەت، ئەمما ئەر كىشى.
يوشۇرغان بەش - تۆت يىل قاچان ئەسقاتقان؟
رەھىمسىز ئەمەسمۇ يىللارنىڭ ئىشى؟

كۆڭلۈمدە قالماس ئارمىنىم

كىردىم مەن گۈلزارغا، گۈللەردىن ئۈزدۈم،
ھىد بەرسەم كۆڭلۈمدە قالماس ئارمىنىم.
زوق بىلەن خەلىمگە گۈلدەستە تۈزدۈم،
خۇش كۆرسە، كۆڭلۈمدە قالماس ئارمىنىم.

ئىجادتا غۇبارسىز يولنى ئىزلىدىم،
«ناتىقلىق» قىلمىدىم، ساددا سۆزلىرىم.
سەمىمىي بولۇشنى ھەر ئان كۆزلىدىم،
ئەل بىلسە، كۆڭلۈمدە قالماس ئارمىنىم.

ئىجادىم كۆيمىسە، سۇغا چۆكمىسە،
ئەخلەتكە قەستەنلا بىرسى تۆكمىسە،
ۋە ياكى ئارقامدىن مېنى سۆكمىسە،
زەررىچە كۆڭلۈمدە قالماس ئارمىنىم.

يۈرىكىم قېرىشتىن تېخى كۆپ يىراق،
قەلبىمدە ئەل مېھرى نۇر چاچار پارلاق،
ئۆچمىسە شۇ سۆيگۈ، قايناق ئىشتىياق،
شۇندىلا كۆڭلۈمدە قالماس ئارمىنىم.

[General Information]
书名=我们的花园 维吾尔文
SS号=40293876